

ÖSSZETARTÓ TÁRSADALOM

Értékeink projektterv 1-4. évfolyam

Korbai Katalin
Kovács Erzsébet

Készült az Európai Unió és
az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium megbízásából,
a 2002-es Phare "Összetartó társadalom megteremtése" c. program keretében.

Copyright
Központi Pénzügyi és Szerződéskötő Egység.

Szerzők
Korbai Katalin, Kovács Erzsébet
2005

TARTALOM

I. Általános bevezető (Korbai Katalin)	3
1. A témaválasztás indokai	3
2. A projekt célja	3
3. A projektek tematikája	5
Az egynapos projekt (A): Hidak	5
Az egyhetes projekt (B): Együtt	5
A háromhetes projekt (C)	5
4. A projekt feltételei	6
5. A projekt értékelése	7
6. Produktumok	7
7. A projekt dokumentációja	7
II. A projektek leírása (Korbai Katalin – Kovács Erzsébet)	8
A) Egynapos projekt: Hidak	8
B) Egyhetes projekt: Együtt	12
1. nap: Közösség	13
2. nap: Álmaink, vágyaink	16
3. nap: Kapcsolatok	18
4. nap: Együttműködés	23
5. nap: Az ünnep	25
C) További tevékenységjavaslatok, a – 3-4 hetes projekt (Korbai Katalin)	29
1. Útmutató	29
1. hét: A tudás	29
2. hét: Kapcsolatok	29
3. hét: Doja a cigánytündér – a mese színpadra állítása	30
1. hét: A tudás	31
1. nap: Mit tartasz értéknek?	31
2. nap: Értjük egymást?	33
3. nap: Tudjuk, vagy úgy tudjuk?	35
4. nap: A legnagyobb kincs	36
5. nap: Társasjáték	38
2. hét: Kapcsolatok	41
1. nap: Egy az hét, és hét az egy	41
2. nap: Barátság	43
3. nap: Kapcsolódások	45
4. nap: Játékaink	47
5. nap: Vendéglátás	49
3. hét: Doja a cigánytündér	51
1. nap: Hallod? Látod?	51
2. nap: Érzed?	54
3. nap	56
4. nap	60
5. nap	65
Felhasznált és ajánlott irodalom	68
Mellékletek	69
1. Szécsi Magda: Doja, a cigánytündér	69
2. A gyáva nyulak (indiai népmese)	73
3. A legnagyobb kincs (zsidó népmese)	74
4. Gianni Rodari: Egy az hét, és hét az egy	75
5. Körök	76

I. ÁLTALÁNOS BEVEZETŐ

1. A témaválasztás indokai

A közösséggé válás az emberi kapcsolatok fejlődésének alapvető jelentőségű kérdése. Az emberi közösség ritka és drága kincs, érték. Akkor fejlődnek az emberi *kapcsolatok*, ha a közös tevékenységeknek nem a féltékenység és a rivalizálás adja meg a keretét, hanem az *együttműködés* közös célok érdekében. Cél lehet egy egyszeri vállalkozás véghezvitele, de lehet általánosságban a közösség fenntartása is. Ebben a projektben mindkét fajta cél jelen van.

A projekt azon szociális, személyes és kognitív kompetenciák fejlesztéséhez kíván hozzájárulni, amelyek lehetővé teszik a megszerzett tudás és a közösségi magatartásformák felhasználását a mindennapi életben. Sokoldalúan kívánja a gyerekek elé tárni, a körülöttük lévő világot.

Olyan tulajdonságokat és készségeket próbál kialakítani, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a már jól ismertben és megszokottban is új lehetőségeket lássanak, és ne féljenek az ismeretlentől, és így új tapasztalatokat szerezzenek

Az érzések sokszor nem fejezhetők ki szavakkal, ezért szükséges, hogy egy-egy témakört több szempontból, és különböző tevékenységi formákkal járjunk körül, közelítsünk meg. Ha a gyerekek nem tanulják meg átadni az érzéseiket, akkor elveszíthetik motivációjukat, belső ösztönző erejüket. Szükségük van nyitottságra, hogy elmondhassák örömeiket, vágyaikat, álmaikat, és aggodalmaikat.

Fontos lépés az *együttműködéshez* vezető úton, ha megmutathatom magam, elmondhatom, nekem mi a fontos, mit akarok, mit érzek. Egyúttal azonban azt is meg kell tanulniuk, hogy mások érzéseit és viselkedését türelmesen és megértően fogadják. Így egymás elképzelései ismeretében, és egymás elfogadásával a közös produktumot a közösség erejével tudják létrehozni.

2. A projekt célja

A projekt célja nem kifejezett ismeretátadás, hanem olyan szociális helyzetek felvillantása, modellezése, amelyekben élményszerűen nyílik lehetőség a következőkre:

- együttműködési készségek megalapozása;
- az együttműködésre irányuló hajlandóság és motiváció felkeltése, megtartása;
- a közösen folytatott tevékenység, a társas helyzetben folytatott tanulás magától értetődőségének elfogadása;
- a tanulás, a tudás iránti vágy igényének felkeltése; a tudáskincs és a szociális tudás értékének felismerése;
- az együttműködéssel kapcsolatos pozitív viselkedésminták megerősítése.

A projekt céljai között az alábbi kiemelt fejlesztési területek szerepelnek.

A személyes kompetencia szintjén:

- Önismeret – egy önmagunkról alkotott reális kép, amely a szubjektív énkép és a mások által visszatükrözött kép dinamikus egyensúlyából alakul ki, megélt tapasztalatok és rendszeres önértékelés révén.
- Önállóság és önbizalom – amely az elfogadottságból fakadó érzelmi biztonságon, a tévedés jogán, és a reális önismereten alapul.
- Az autonómia (késztetés saját vélemény, álláspont kialakítására) fejlesztése,
- A döntésképesség fejlesztése.

A szociális kompetencia szintjén:

- Empátia – a mások érzelmi állapotára való ráhangolódás képessége, a megértés, a sikeres kommunikáció és az eredményes együttműködés alapja.
- Együttműködés – a másokkal való kooperáció képessége, amely a békés együttélés, és minden fajta konfliktus, illetve probléma megoldásának nélkülözhetetlen feltétele.
- Kommunikációs képességek.

A kognitív kompetencia szintjén

- Ismeretszerző képesség – a szükséges információk keresésének, kiválasztásának, beszerzésének, befogadásának képessége;
- Összefüggés-kezelő képesség: az összefüggések feltárásával, alkalmazásával hoz létre új tudást;
- Problémamegoldó képesség;
- Alkotóképesség

A projekt várható eredménye:

A kompetenciafejlesztés olyan terület, ahol nagyon nehezen mérhetők az eredmények. Ennek ellenére számolhatunk néhány eredménnyel egyrészt a pedagógusok, másrészt a tanulók és a csoport szintjén.

A projekt a pedagógusnak segít abban, hogy

- a gyerekeket egyediségében és egyszerűségében észlelje,
- megfelelő biztonságérzetet nyújtson a gyerekeknek, és szabadságot nyújtson a gyerekeknek ahhoz, hogy azzá legyen, amire valóban képes,
- képes lesz kompetenciafejlesztésben is gondolkodni és nem csupán tudásátadásban,
- változatos kelléktárral fog rendelkezni a készség és képességfejlesztés területén.

A tanuló

- tudatossági szintje erősödni fog
- együttműködési készsége jelentősen fejlődni fog
- konfliktuskezelési technikái fejlődni fognak
- képes lesz információkat gyűjteni és feldolgozni
- képes lesz bizonyos szabályok és normák között eligazodni, értelmüket belátni és elfogadni
- képes lesz több szemszögből vizsgálni bizonyos jelenségeket
- képes lesz legalább bizonyos helyzetekben tudatosan dönteni
- képes lesz reális helyzetfelismerésre
- képes lesz újszerű kérdések feltevésére
- szellemi nyitottság, rugalmas önálló gondolkodás jellemezheti
- nő a motiválhatósága
- képes lesz megvalósítani az ötleteit

A csoport

- általános hangulata javulni fog
- összetartó ereje nőni fog
- tudatossági szintje erősödni fog.

3. A projektek tematikája

Az egynapos projekt (A): Hidak

A csoporttal, a csoportmunkával való megismerkedést, és egy konfliktushelyzet feldolgozását kínálja.

A csoportalakítás, a csoportidentitás kialakítása után, a foglalkozás címének megfejtése következik. A megfejtését a közös történetírás, a mozgásos feladatok, és a vizuális alkotómunka erősíti meg.

Ezt követi egy viselkedés bemutatása, és az erről való beszélgetés. Majd szerepjátékon keresztül a változtatás lehetőségének feltárása következik. A pozitív viselkedésminta megerősítése után, az osztály közös emléket visz magával a nap végén.

Tartalmak:

- Találkozások
- Csoportalakítás. Vegyes csoportok
- A hídról az jut eszembe, hogy...
- „Kövér disznó, veled nem játszunk!”
- Szerepjáték, előadás, megbeszélés
- Madzagjáték
- Értékelés

Az egyhetes projekt (B): Együtt

A hét a közösség megalakulásával kezdődik. Létrejön egy sziget, ahol a Vándorok Háza áll. Ez egyben a megszerzett tudás háza is, a sziget közösségéé.

Ebben a közösségben mindenki beszélhet az álmairól, a vágyairól.

Ahhoz, hogy a közösség működni tudjon, meg kell tanulni azt, hogy hogyan lehet kapcsolatokat teremteni. Miután a különböző kapcsolódásokat megtapasztalták, következik az együttműködés tanulása. Az utolsó nap a sziget születésének ünnepe. Ekkor már egy önálló tervvel ünnepelnek a szigeten

A foglalkozástervek a következő tartalmak köré szerveződnek:

- Közösség
- Álmaink, vágyaink
- Kapcsolatok
- Együttműködés
- Ünnepek

A háromhetes projekt (C)

A továbbiakban még három hét foglalkozástervét írtuk meg. Igyekeztünk bővíteni az Értékek projekt témakörét. Értékként kiemeltük tehát az együttműködés fejlesztését, és a tanulás, tanulni vágyás igényének felkeltését. Ez ad keretet háromhetes projektnek is, ami természetesen több időben is elvégezhető. A projekt egy közös mese előadásával zárul.

Afoglalkozások felhasználásában nem akarjuk megkötni a pedagógus kezét, nagyszabadsággal és kreativitással és elképzeléseinek megfelelően állíthatja össze a projekttervet.

1. hét: A tudás

- Mit tartasz értéknek?
- Értjük egymást?
- Tudjuk, vagy úgy tudjuk?
- A legnagyobb kincs
- Társasjáték

2. hét: Kapcsolatok

- Egy az hét, és hét az egy
- Barátság
- Kapcsolódások
- Játékaink
- Vendéglátás

3. hét: Doja a cigánytündér a mese színpadra állítása

- Hallod? Látod?
- Érzed?
- A mese dramatizálása
- Készülődés az előadásra

4. A projekt feltételei

Személyi feltételek:

A projekt vezetésére, a programok többségének lebonyolítására elegendő egy pedagógus, de vannak olyan foglalkozások, ahol kifejezetten két tanár együttműködésére van szükség. Ilyen a mese feldolgozásakor a 3. 4. 5. nap.

A projektet vezető tanárnak, tanároknak a projektre való előzetes felkészülés szükséges. Ez a projektleírás és a tanári kézikönyv alapos megismerését jelenti. Továbbá egy alapvető jártasság a drámapedagógiai és kooperatív technikákban mindenképpen előnyt jelenthet.

A projektben vannak olyan foglalkozások, tevékenységek, amikor a gyerekek munkáját, családtagok is segíthetik. Az osztályba járó gyerekek mellett ők is érdemi szerepet vállalhatnak a munkában.

Tárgyi feltételek:

A legfontosabb egy olyan tanterem biztosítása, ahol a kooperatív csoportmunka körülményei kialakíthatóak.

Érdemes, a berendezésen változtatni, és úgy osztani két részre az osztályt, hogy a kooperatív munkára és a beszélgető körökre, a reggeli ráhangoló játékokra és drámajátékokra is legyen megfelelő hely.

A foglalkozásokhoz: csomagoló- és rajzpapír, színes filctollak, ceruzák, ragasztó, olló, tempera és vízfestékek szükségesek.

A munkához a megfelelő mellékleteket csatoltuk.

5. A projekt értékelése

A kitűzött cél elérése gyakran a másokkal közösen megtett erőfeszítésből származik, ezért a társak értékelését is ösztönözni kell. Ezt össze lehet kapcsolni az önértékeléssel: értékeljük magunkat, azután az értékelést megbeszéljük azokkal, akikkel együtt dolgozunk. A projekt időről-időre lehetőséget ad arra is, hogy a gyerekek összegezni tudják a tevékenységek során felmerült kérdéseiket. Mit tudunk? Honnan tudjuk azt, amit tudunk? Mit gondolok én erről? Mivel a projekt elsődleges célja a szociális kompetencia fejlesztése, az értékelés nem szólhat a nyújtott teljesítmény valamilyen követelményekkel való összehasonlításáról. Az értékelési momentum sokkal inkább szolgálhat a projekt egyes szakaszaiban viszonyítási pontul: mit, hogyan végeztünk eddig, hogyan haladjunk tovább; mit érdemes folytatni, min kell javítani, mit kell elvetni.

Az értékelés kiemelt céljai:

- reális önkép kialakítása (pozitívumok, hibák, sikerek, tévedések);
- az elért eredmények, a csoport munkájában való részvétel kiemelése;
- az önmagához mért fejlődés regisztrálása;
- a továbblépés lehetőségeinek felismerése.

A projektek úgy épülnek fel, hogy a feladatok többségében megjelenjen az értékelés visszajelzések vagy önreflexió formájában. Ezen túl minden nap végén 15-25 perces értékelő blokk van, amely a fenti célok alapján szolgálja a lezárást, illetve készíti elő a következő nap tevékenységeit.

Az értékelés rögzítését, visszakereshetőségét szolgálják az *Értékeink* munkafüzet napi naplóbejegyzései.

6. Produktumok

A projekt folyamán születő produktumok öt típusba sorolhatók:

1. a munka folyamán csomagolópapírra rögzített anyagok,
2. egyéni műalkotások (vizuális, szöveges),
3. csoportalkotások (vizuális, szöveges),
4. csoport- és osztályelőadások (színház, báb),
5. közösen előkészített események (ünnep, lakoma).

7. A projekt dokumentációja

A mesék és történetek feldolgozása, a közös alkotótevékenység, és közös feladatmegoldás ismeretszerzés, gyakorlás közben nagyon sok alkotás, dokumentum készül.

Mindezek miatt nagyon fontos a dokumentumok, tárgyak megőrzésének, tárolásának technikáját kitalálni a gyerekekkel együtt.

- Fontos, hogy a tanár minden nap végén gyűjtse össze és rendszerezze a csomagolópapíron rögzített anyagokat.
- A projekt folyamán született alkotásokat általában már elkészültük után kiállítják, ám érdemes a projekt végén egy összefoglaló kiállítást rendezni.
- A gyerekek az *Értékeink* munkafüzetbe dolgoznak, és a napok végén oda írják be észrevételeiket, gondolataikat, kérdéseiket, ill. szövegeket ragaszthatnak bele.

II. A PROJEKTEK LEÍRÁSA

A) EGYNAPOS PROJEKT: HIDAK

Célja:

- a csoportidentitás kialakítása, megélése;
- egymás elfogadásának erősítése;
- a szükséges változtatás lehetőségének felismerése;
- pozitív viselkedésminta megerősítése.

Tartalma:

- Találkozások
- Csoportalakítás. Vegyes csoportok
- A hídról az jut eszembe, hogy...
- „Kövéér disznó, veled nem játszunk!”
- Szerepjáték, előadás, megbeszélés
- Madzagjáték
- Értékelés

Fejlesztendő kompetenciák:

Szociális:

- Önálló vélemény megfogalmazása eseményekről, jelenségekről és személyekről (ellenállás a csoportnyomásnak).
- Mások véleményének türelmes meghallgatása.
- Együttműködési készség.

Kognitív:

- Saját vélemény érthető megfogalmazása.
- Rögtönzési képesség fejlesztése.
- Vizuális kifejezőképesség fejlesztése.

Személyes:

- Önkifejezési képesség.
- Önismeret.

Módszerek:

- Drámajáték
- Egyéni munka
- Frontális munka
- Szóforgó
- Kerekasztal
- Füllentős
- Csoportszóforgó
- Háromlépcsős interjú

Eszközök.

- egy nagy gombolyag színes fonál
- csomagolópapír,
- olló, ragasztó,
- színes papírok, kartonok,
- Értékeink munkafüzet.

a) Találkozások (15 perc)

A gyerekek úgy járkálnak, mozognak zenére a teremben,

1. hogy ne ütközzenek össze.
2. a találkozásakor, nézzenek egymás szemébe
3. amikor találkoznak, fogjanak kezét egymással

b) Csoportalakítás (vegyes csoportok; 10-15 perc)

A csoporttagokat a tanár jelöli ki.

Szerepek kiosztása

Csöndjel megbeszélése

Eszköz: *szóvivő-, jegyző-, időfigyelő-, témafelelős-kártyák.*

c) Útlevél (egyéni munka 15 perc)

A gyerekek egy olyan útlevelet, igazolványt készítenek magukról, amely fontos információkat tartalmaz róluk, pl. születési helyüket, évüket, testvéreik számát, kedvenc időtöltésüket, kedvenc játékaikat, stb. és egy fényképet.

Szóforgó

Az osztály többi tagja szabadidőben ismerkedhet meg az útlevelekkel.

d) Kik vagyunk mi? (25 perc)

A csoportok készítsenek egy plakátot magukról, és válasszanak nevet maguknak, három szabály alapján:

- Minden csoporttagnak van beleszólása
- Nem születhet olyan határozat, amivel nem ért mindenki egyet.
- Ha valakinek komoly ellenvéleménye van, nem kell a csoporthatározathoz kapcsolódnia.

e) Plakátkészítés (35 perc)

Minden csoport szóvivője a plakát alapján beszámol a többi csoportnak. A plakátokat tegyék ki egy általuk választott helyre.

Ellenőrzés: *füllentős.*

f) A hídról az jut eszembe, hogy... (10 perc)

Asszociációs játék

Mindenki mondja el, hogy a híd szóról mi jut eszébe.

A tanító a táblára írja a kifejezéseket, amelyeket a gyerekek mondanak.

Pl. összekötő, folyó, átível, magasság, találkozások, mélység, közlekedés, tervezés, séta, világítás...

Fejtsék meg a címet: Hidak. Miért ez a projekt címe?

g) Történetírás (25 perc)

A csoport közös megegyezéssel válasszon ki 4 szót a listáról úgy, hogy minden gyereknek legyen egy-egy szava. A saját szavát mindenki írja fel egy lapra (ezt a lapot a későbbiekben még használni fogják).

Szógyűjtés: Minden gyerek kérdezze meg a csoportársait arról, hogy az ő szaváról mi jut eszükbe. Ezt írja le a papírjára a saját szava mellé. Így a csoportnak összegyűlik még összesen 12 szava.

Ezeket olvassák fel az osztálynak

Történetírás

A csoport közösen írjon meg egy olyan történetet, amelyben szerepel a csoport szógyűjteménye.

Módszer: *kerekasztal*.

Felolvasás: Minden csoport felolvassa a történetét az osztálynak.

h) Mozgás (10-15 perc)

Mindenki kezdjen el szabadon sétálni a térben. Adott jelre álljanak meg egy olyan testtartásban,

- amit nagyon szeretnek.
- egy olyan testtartásban, amit nem kedvelnek.
- amit izgalmasnak tartanak
- amit szépnek tartanak
- amit nehéznek tartanak...

i) Szoborjáték (15 perc)

A csoportokon belül mindenki formáljon egy szobrot saját testéből. A csoport beszéljen arról, hogy kinek a szobra mit ábrázolhat, és találja ki, hogy a 4 szobor hogyan tud kapcsolódni egymáshoz.

Mutassák be a kompozíciójukat az osztálynak. Ki lehet próbálni azt is, hogy egy-egy csoport kompozíciója hogyan tud egymással kapcsolatot találni.

j) Alkossunk! (25-30 perc)

Mindenki kap egy négyzet alakú kartont. Erre a karton alapra kell felépítenie a papírplasztikáját, amelyet színes papírcsíkokból hoz létre.

Ezek a papírcsíkok maradhatnak a síkban is, de ki is emelkedhetnek, hullámozhatnak, görbülhetnek, kifordulhatnak, keresztezhetik egymást, átbújhatnak egymáson. A kompozíció végső formája az alkotója megalégedésére szolgáljon.

A csoport az elkészült négy kompozíció között keressen kapcsolódási lehetőséget, és hozza is létre a vizuális kapcsolatot az alkotások között. Majd a csoportok közös kompozíciói között is hozzák létre a kapcsolatot, és így megszülethet az osztály közös képe. Mindenki alkotása része az egésznek, kapcsolódik ahhoz.

Helyezzék el az alkotást az osztály falán.

Eszköz: *olló, ragasztó, színes papírok, kartonok.*

k) Kiközösítés (15 perc)

„Kövért disznó veled nem játszunk!”

Egyszer hallottam egy ilyen mondatot

- *Te mit gondolsz erről?*
- *Veled már történt olyan, hogy valami miatt kiközösítettek, vagy olyat mondtak neked, ami bántott téged?*

Módszer: *háromlépcsős interjú.*

A csoportok mondják el a többi csoportnak a közösen kiválasztott fontos gondolataikat.

Módszer: *csoportszóforgó.*

Az előre mutató gondolatok megerősítése.

Mindenki tartsa meg ezt a jó szokását.

l) Szerepjáték (20 perc)

A történet eleje a k) feladatban elhangzó mondat legyen. A történet vége, pedig az, hogy együtt játszanak a gyerekek.

- *Azt kell eljátszanotok, hogy a kettő között mi történik. Hogyan alakul ki az, hogy mindenki játszik?*

A jelenetben használják a szereplők azokat a szavakat is, amit a nap elején összegyűjtöttek a híddal kapcsolatban!

A helyszín a *játszóter* délután.

Felkészülési idő: 10-15 perc

m) Előadás (25 perc)

Előadás, a jelenetek megbeszélése

- Mik voltak a kulcsjelenetek, a kulcsszavak?
- Hogyan született megoldás?
- Ki kezdeményezett?

Megerősítés

n) Madzagjáték

A tanár a gombolyag elejéből egy keveset a kezére teker. Ezután az egyik gyerekek odadobja, vagy tanártársának, és kíván neki valami szépet. A következő gyerek is ugyanezt teszi. Addig megy körbe a gombolyag, míg vissza nem jut a kezdőhöz, vagyis a tanárhoz.

Az így kialakult hálót jól nézzék meg, beszéljenek róla. A tanár egy ollóval elvágja az azt a szálat, amit a keze köré teker, és sorban mindem gyereknél is ugyanezt teszi.

A végén mindenki elvisz egy darabot a madzagból a csuklóján.

o) Összegzés (15 perc)

Értékelés

A papírjára (amin a választott szava szerepelt) mindenki válaszoljon az alábbi kérdésekre!

- *Mit tanultál ma?*
- *Mire tudod használni ezt a tudást?*
- *Mit viszel magaddal?*
- *Mire kell figyelned ahhoz, hogy amit megtanultál, használni tudd?*
- *Min kell változtatnod?*

Aki akarja, mondja el a többieknek is a válaszait.

B) EGYHETES PROJEKT: EGYÜTT

A projekt időtartama:

Egy héten keresztül heti 4-5 óra

Célja:

- Közösség érzésének kialakítása a csoport együttes élményén keresztül.
- Hatékony, jó kommunikációs keretek kialakítása mások megismerése, helyzetek megértése által.
- Az itt szerzett élmények hasznosítása a mindennapi élet helyzeteiben.

Tartalma:

- Közösség
- Álmunk, vágyaink
- Kapcsolatok
- Együttműködés
- Ünnepek

Fejlesztendő kompetenciák:

Szociális:

- bizalom,
- felelősségvállalás,
- együttműködés,
- nyitottság,
- kommunikációs képesség,
- empátia.

Kognitív:

- véleményalkotás
- értő figyelem,
- vizuális készség
- emlékezet, felidézés.

Személyes:

- játékbátorság,
- önismeret,
- önkifejezés,
- önfegyelem.

Módszerek:

- drámajáték,
- egyéni munka,
- frontális munka,
- szóforgó,
- kerekasztal,
- csoportszóforgó,
- háromlépcsős interjú,
- beszélgetőkör.

Eszközök:

- festék, tempera, vízfesték
- csomagolópapír,
- olló, ragasztó,
- színes papírok, kartonok,
- zsírkréta, színes ceruzák,
- Értékeink munkafüzet.

1. nap: Közösség

a) Meghívó (15 perc)

Minden gyerek, egy meghívót kap a tanártól.

Kedves .....

Szeretettel várlak Téged az ezen a héten tartandó, kalandozásokkal egybekötött tanulásra. Ezen a héten másképp fogunk tanulni, mint eddig. Mindennap egy új témát, gondolatot járunk körül. Lesz benne sok mese, vers, játék, festés, rajzolás. Legfontosabb mégis az, hogy te mennyire tevékenyen veszel részt majd ebben a kalandban. Miben tudsz majd segíteni a többieknek, a közös munkákban, hogyan veszel részt? Lesz egy naplód is, amiben mindennap beírhatod azt, hogy milyen új dolgot tanultál, mit tanultál meg magadról, és mit tanultál meg másoktól?

Dátum

A tanár aláírása

A gyerekek megkapják a munkafüzeteket. A meghívót bele lehet ragasztani.

Beszélgetés a meghívóról.

Beszélgetőkör

b) Szécsi Magda: Doja a cigánytündér (1. mellékletben) (15 perc)

A kérdések megbeszélése közösen az egész osztállyal.

- *Ki Doja? Honnan jött?*
- *Mit akart elérni?*
- *Milyen törvényeket hozott Doja?*
- *Mit gondolsz miért?*
- *Mit éreztek az emberek?*
- *Miért akartak változtatni?*
- *Te féltél már?*
- *Szerinted hogyan lehet átalakítani a félelmet bátorsággá?*
- *Mit szoktatok tenni, ha féltetek?*
- *Mi segít abban, hogy túllépjete ezen?*

A gyerekek mondják el a gondolataikat, és számoljanak be a többieknek is.

A beszélgetés ajánlott módszere a beszélgetőkör.

c) Választható tevékenységek (40 perc)

Alkotóképesség, kreativitás fejlesztése.

Dolgozhatnak egyedül vagy párban vagy csoportban.

A választható tevékenységek listáját tegye ki a tanár egy jól látható helyre.

Vizuális kultúra:

- Doja felhőpalotájának megfestése. Ez mindenképpen fontos, hogy meglegyen, mert a következő játékban ez lesz a *Vándorok Háza*.
- Doja a tündér megfestése egy nagyméretű kartonpapírra.
- A szüllákok megfestése.
- Kollázs. Színes papírokból, tépkedéssel vagy vágással kialakított formák együtteséből a szüllákok megalkotása.

Másolás. Az eszközszintű íráshasználat fokozatos gyakorlása:

- Válasszák ki a meséből a legjobban tetsző részt, és másolják le egy füzetlapra. Ezután húzzák alá a számukra legérdekesebb szavakat szövegből. Írják ki őket különböző színű ceruzákkal egymás alá.

Vers, vagy levélírás

Dojáról a tanulók, a következőket gondolják végig, és írják le!

- Milyen a külseje? Legalább három szót írjanak le
- Milyen ő? Legalább 3 belső tulajdonságát írják le
- Milyen a ruhája?
- Hol lakik?
- Mi az, ami elszomorítja?
- Miről álmodozik?

Ezek után a vázlatot felhasználva, írjanak róla verset, vagy írjanak levelet neki.

Keressenek ki a meséből öt olyan szót, ami valami miatt nekik érdekes. A kiválasztott szavakkal írjanak egy rövid levelet vagy verset. Nem baj, ha nem kapcsolódik a meséhez.

Miután mindenki kész van a választott feladatával, számoljon be a többieknek a munkájáról beszélgetőkörben.

d) Kiállítás (15 perc)

Készítsenek kiállítást az elkészült munkákból. Beszéljék meg közösen, hogy minek hova kell kerülnie ahhoz, hogy jól látható legyen.

e) Szigetjáték (70 perc)

A tanár mutasson fel a gyerekeknek egy üres *csomagolópapírt*. Nézzék meg, hány ilyen papírra van szükség arra, hogy kényelmesen körbe tudják ülni. A csomagolópapírokat ragasszák össze.

Kérjük meg a gyerekeket, hogy *varázsoljanak ide egy szigetet*. Képzeljék el, hogy ők lesznek a *szigetlakók*: egymás mellett, esetleg szomszédokként élnek; de az is lehet, hogy távol lesznek egymástól.

Hozzanak magukkal zsírkrétát vagy színes ceruzát. A csomagolópapírt helyezték a földre, és üljenek köré.

Ekkor sorban mindenki az előtte lévő területen, a kedvenc színű ceruzájával vagy zsírkrétájával húzza meg a sziget körvonalát úgy, hogy a teljes sziget körvonala kirajzolódjon. *Nézzük meg messziről is!*

Mindenki jelölje ki a saját területét. Ezután rajzoljanak, alkossák meg a saját világukat.

Kérjük meg a gyerekeket, hogy, *röviden beszéljenek magukról*: kik ők, mióta laknak a szigeten. Mindenkit hallgassanak végig.

Állóképek. Sétáljanak a teremben, és tapsra mindenki álljon be abba a mozdulatba, ami rá jellemző itt a szigeten.

Alkossanak párokat, és meséljenek egymásnak magukról, az életükről itt a szigeten. A beszélgetések tapstól tapsig tartsanak. Amennyiben a tanár kettőt tapsol, akkor megáll a beszélgetés, és az egyik párost hallgatja mindenki.

Sok információ van már a birtokukban. *Mi hiányzik?*

Most rajzolják meg az *egymáshoz vezető utakat*. Mindenki egy utat. Nézzük meg az úthálózatot.

– *Mindenki mindenhova eljuthat?*

Kérjük meg őket, hogy járják körbe a szigetet, és nézzék meg újra a saját világukat.

Alkossanak újra párokat, és a párok keressenek maguknak egy másik párt. Kiscsoportokban beszélgessenek egymással arról, hogy hogyan élnek a szigeten. Tapstól tapsig tartson a beszélgetés. Amikor a tanár kettőt tapsol, akkor megáll a beszélgetés, és az egyik csoportot hallgatják.

A sziget közepén áll a *Vándorok Háza*. Aki elindul erről a helyről a szigeten túlra, az indulás előtt mindig betér ide. Innen választhat magának valamit, amire a vándorútján szüksége lehet. De csak azok közül lehet választani, amit a gyerekek hoznak el ide.

– *Te mit hozol a Vándorok Házába?*

A tanár írja föl a házra azokat a dolgokat, amiket a gyerekek felajánlottak. Mindenki válasszon ki magának négy dolgot, és jegyezze le.

Az előző csoportok újra alakuljanak meg, és meséljék el egymásnak, hogy ki mit vinne magával.

Aki hazatér, annak hoznia kell magával valamit a Vándorok Házába.

– *Mi az, amiért biztosan elindulnál?*

– *Milyen kalandra vágysz?*

f) Mit viszel magaddal mára? (20 perc)

Gondolják végig, hogy mi történt a mai napon?

A munkafüzetbe a következők kerülhetnek erről a napról:

- Meghívó
- *Milyen tevékenységekben vettél részt?*
- *Mit tanultál ma?*
- *Mi újat tudtatok meg magatokról?*
- *Szerinted miért fontos a közösség?*
- A Vándorok Házából kölcsönözni is lehet. *Mit viszel magaddal mára?*

2. nap: Álmaink, vágyaink

a) Álmodok és vágyak – ráhangolás (10perc)

Roma találós kérdés: *Tű fokán is átrepít vagy hajt a tengeren, ékszereket akaszt rád és sárral összekén. Ha kinyitod a szemed, nem látod, ha becsukod a szemed, meglátod.* (Az álmodok)

A tanító felolvassa a találós kérdéseket. Mit gondoltok, mi a megfejtés?

b) Festés (30 perc)

Egy olyan álmodat, vágyadat fess le, amit szeretnél, ha az életedben valóra válna!
Aki szeretné, elmondhatja a többieknek, hogy miről festett.
Egyéni munka

c) Befejezetlen mondatok (20 perc)

Fejezzék be a gyerekek egyéni munkában az alábbi mondatokat. A munkafüzetükbe dolgozzanak.

Egyéni munka

Befejezetlen mondatok:

- A nevem...
- Szeretem, ha úgy szólítanak, hogy...
- Nagyon elégedett lennék, ha...
- Nekem az a legfontosabb, hogy...
- Minden tőlem telhetőt megteszek azért, hogy...
- Az életben a legfontosabbnak érzem a...
- Nagyon büszke vagyok arra, hogy...
- A barátaimnak az tetszik bennem, hogy...
- A leglényegesebb dolog, amin változtatni szeretnék az, hogy...

Miután megírták a befejezetlen mondatokat, üljenek össze a csoportok.

Az előző napon a Szigetjátékban kialakult csoportok dolgozzanak együtt.

Ezután a csoportokon belül olvassák fel egymásnak azokat a mondatokat, amelyeket szeretnének megosztani másokkal is.

Ajánlott módszer: szóforgó

A csoportok válasszák ki, hogy mit mondanak el a többieknek.

Ajánlott módszer: csoportszóforgó

d) Kincseink (15 perc)

A csoportok gyűjtsék össze, és írják le, hogy mire van szükség ahhoz, hogy ezek a vágyak valóra válhassanak. Ezek a mi kincseink

Az összegyűjtött szavakat, mondatokat, helyezték el a Vándorok Házába.

e) Jelek (15 perc)

Az összegyűjtött szavak, mondatok közül mindenki válasszon ki egyet, olyat, ami számára könnyen megvalósítható. Ezután, találják ki, hogy ábrázolnák ezt a szót vagy mondatot.

Rajzolják le.

Az összegyűjtött jeleket helyezték el a Vándorok Házába.

f) Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni? (15 perc)

A gyerekek a kezükből alakítják ki a portréjukat. Sokáig, alaposan figyeljék meg a kezüket. Forgassák, mozgassák, tapasztalják ki a sokféle lehetőséget, próbáljanak ki sokféle variációt, míg megállapodnak a végleges változatnál. Ez a kézmozdulat a portré. Ilyen vagyok: laza, erős, engedékeny, hívó, nyitott, baráti, vagy zárkózott stb. Kezüket, mint valami szobrot megmutatják a csoporttársaiknak is.

Az „ilyen vagyok” kezüket változatlanul hagyják, és a másikat hozzáillesztik. Ez a másik kezük azt mutatja, hogy milyenek szeretnének lenni. A két kéz együtt alkot egy szobrot. Nézzék meg egymás kéz-kompozícióit.

g) Milyen szeretnék lenni? Kéz-portrék (30 perc)

Eszköz csomagolópapír

Kéz-portréjukat papírból alakítják ki – gyűréssel, tépéssel, hajtogatással. Arra figyeljenek, hogy a papírforma ugyanazokat a vonásokat hordozza, mint az eredeti kézmozdulat.

A csoporttagok kezeiből alkossanak egy szobrot.

Be is lehet festeni ezeket a kezeket.

h) Történetek (20 perc)

Adjanak nevet a kompozíciónak, és írjanak egy közös történetet.

i) Munkafüzet (15 perc)

Mit tanultál ma?

Mit tudtál meg magadról?

Mit tudtál meg másokról?

Kinek segítettél?

Ki segített neked?

3. nap: Kapcsolatok

a) Roma fogócska (12 perc)

Medve, medve, bolond medve

Ez a játék egy fogócska, amiben a medve a fogó. A többiek a medvét kicsúfolják egy verssel, az pedig fut utánuk, hogy elfogja őket. Akit utolér, arra rácsap, az lesz a medve és ő kergeti tovább a gyerekeket.

Medve, medve, bolond medve,
Medve, medve, bolond medve,
Hiába futsz énutánam,
Százszor fürgébb az én lábam,
Mert az enyém könnyű, karcsú,
De a tiéd körév, lassú,
Nem fogsz meg az életben sem.

– *Tanuljuk meg a versikét! Mondjuk el együtt néhányszor, utána kezdődhet a játék!*

Érdekes ezt a játékot kint az udvaron, vagy a tornateremben játszani. A további mozgásos feladatokat is lehet a tornateremben végezni.

Válasszon a tanító olyan szobrot, ami egy kiemelkedően érdekes mozdulat, és választásával az ügyességet, kreativitást értékeli. Ezzel a többiek számára egy új, eredeti mozdulat kipróbálását teszi lehetővé.

b) Mozgás zenére (20 perc)

(különböző népzeneket ajánlunk – zsidó, roma, magyar, ír...)

A gyerekek szabadon járkálnak, mozognak a térben, amíg a zene szól.

– *Arra ügyeljenek, hogy senkihez ne érjenek hozzá mozgás közben. Ha elhallgat a zene, rögtön álljatok meg, őrizzék meg azt a mozdulatot, amiben éppen voltak, amikor elhallgatott a zene. Legyetek olyanok, mint egy szobor!*

Újra indul a zene. Néhány ismétlés szükséges.

– Folytassátok a mozgást a zenére. Annyi legyen a változás, hogy ha elhaladtok valaki mellett, a vállatok érjen össze!
– Ha megáll a zene, újra váljatok szoborrá!

A tanár kiválaszt egy szobrot a sok közül.

– Mindenki figyelje meg társa mozdulatát, próbálják meg saját testükből megalkotni ugyanazt a szobrot.

Ezt a játékot érdemes megismételni még néhányszor. Jó, ha a tanító olyan gyerekeket választ ki, akik ritkábban kerülnek társaik figyelmének középpontjába, akik számára nagyon fontos lehet, hogy őt választotta ki a tanító, mindenki őt figyeli, és mindenki őt utánozza. Vagy válasszon a tanító olyan szobrot, ami egy kiemelkedően érdekes mozdulat, és választásával az ügyességet, kreativitást értékeli. Ezzel a többiek számára egy új, eredeti mozdulat kipróbálását teszi lehetővé.

Ezt a játékot érdemes megismételni még néhányszor. Jó, ha a tanító olyan gyerekeket

választ ki, akik ritkábban kerülnek társaik figyelmének középpontjába, akik számára nagyon fontos lehet, hogy őt választotta ki a tanító, mindenki őt figyeli, és mindenki őt utánozza. Vagy válasszon a tanító olyan szobrot, ami egy kiemelkedően érdekes mozdulat, és választásával az ügyességet, kreativitást értékeli. Ezzel a többiek számára egy új, eredeti mozdulat kipróbálását teszi lehetővé.

Újra indul a zene.

- Most újra mozogjatok szabadon a zenére. Ha megáll, találkozzatok össze egy társatokkal, és a kisujjatokkal kapaszkodjatok össze. Mindenkinek legyen párja!

Ha páratlanul vannak a gyerekek az osztályban, az egyik gyerek legyen mindig a zene megállítója. Újra indul a zene.

Néhány ismétlés.

Új változat:

- Ha megáll a zene, álljatok be 3-as (vagy 4-es) csoportokba! *(Attól függően, hogy párosan vagy páratlanul vannak-e az osztályban).*
- Kisujjatokkal kapcsolódjatok egymáshoz!

Valaki ki fog maradni a csoportokból

- Nézzük meg, ki maradt ki a csoportokból. A következő fordulóban az lesz a lényeg, hogy aki most kimaradt, a következő körben mindenképpen benne legyen az egyik csoportban.

Néhányszor megismételjük.

c) Kapcsolódó folyamatrajz (40 perc)

– *Válassz egy színes ceruzát vagy filctollat! Ebben az alkotásban végig ez lesz a te színed.* Lehet azt kérni, hogy minden gyerek más színű eszközt válasszon, mindegyik színből csak egy legyen az osztályban. Ez a kérés lehetővé teheti azt, hogy a közös alkotás elkészülése után minden rajzban nyomon lehet követni azt, hogy melyik motívumot melyik gyerek rajzolta, tette hozzá a közös munkához.

Ha nem kérjük, hogy mindenki válasszon különböző színt, akkor azt lehet jól megfigyelni az alkotások elkészülése után, hogy az osztályban milyen színek dominálnak, melyik színt választják sokan, melyiket kevesen, milyen színhangulatú az osztály.

Minden gyerek kap egy üres A/3-as rajzlapot. Adott jelre (mondjuk megszólaló zene, taps) azt rajzol a lapra, amit szeretne.

- *Ha megszólal a zene, rajzolj a lapra, amit szeretnél. Ha elhallgat a zene, nyomban állj meg. Ez a játékszabály.*
- *Használjatok az alkotásban vonalakat és foltokat egyaránt!*

A következő jelig rajzol mindenki. Ha lejárt az idő, továbbadják az elkezdett rajzot a mellettük ülő gyerekeknek. Így mindenki ad és kap egy-egy rajzot.

Fontos szabály, hogy „elvenni nem lehet, csak hozzátenni”! Ez azt jelenti, hogy belerongálni az eddig elkészült alkotásba, mások rajzát bántani nem szabad.

- *Figyeljétek meg, hogy mi van a lapon, amit kaptatok. Próbáljatok kapcsolódni hozzá.*
- *Folytassátok a témát, tegyetek hozzá új motívumokat vagy a meglévőket szépítsétek, „építsétek”!*

A tanító dolga, hogy az alkotásra rendelkezésre álló időt ossza fel úgy, hogy minden gyerek rajzolhasson mindenki rajzlapjára, és a végén hozzá kerüljön vissza az a lap, amit ő indított el.

Beszélgetés

- *Milyennek látod az elkészült alkotást?*
- *Mikor elkezdted, képzeltél valamit?*
- *Hogy érezted magad közben?*
- *Tudtál kapcsolódni a megkapott alkotásokhoz?*

d) Mondd, szereted az állatokat? (15 perc)

Rónay György: Mondd, szereted az állatokat?

Mondd, szereted az állatokat?

A kutyát, macskát, csacsit, lovat
s a madarakat: a verebeket,
rigót, galambot, pintyeket,
akik a földön veled élnek,
s bundájuk, tolluk melegében
nekik is van szívük, csak éppen nem beszélnek?

Én szeretem az állatokat.

Elnézem őket,
ha játszanak, alszanak vagy tűnődnek
titkaikon és a világon.
Hidd meg, barátom,
nekik is vannak titkaik,
s csak annál nehezebb talán
számukra ez a sok talány,
mert nincsenek rá szavaik.

A tanár felolvassa a versrészletet.

Beszélgetés

- *Kinek van otthon állata?*
- *Van neve?*
- *Szereted?*
- *A szüleidé az állat, vagy a tied?*
- *Ki gondoskodik az állatról?*
- *Hogy gondoskodtok az állatról?*
- *Miért tartjátok?*
- *Ismersz olyan állatokat, amelyek a valóságban nem léteznek, csak a képzeletben, a mesevilágban?*
- *Ismersz olyan találós kérdéseket, amelyeknek a megfejtése egy állat?*

Közösen beszélgetnek a gyerekek saját állataikról, élményeikről, érzelmeikről a tanító kérdései segítségével.

Az előző napon megalakult csoportok dolgoznak együtt.

e) Roma találós kérdések (10 perc)

Minden csoport kap egy találós kérdést és egy megfejtést. A kettő természetesen nem tartozik össze. Minden csoport olvassa fel hangosan a találós kérdését. Az első felolvasás után jelentkezzen az a csoport, amely úgy gondolja, hogy nála van a jó megfejtés. Ha eltalálták, akkor a találós kérdések felolvasását ők folytatják. És így tovább egészen addig, amíg minden megfejtés megtalálja a találós kérdését.

- *Tűit viszi mindenhova, nem varr velük semmit soha. (sündisznó)*
- *Kicsi és fekete, s még az óriást is táncra bírja. (bolha)*
- *Hátán a háza, fején a szarva. (csiga)*
- *Fekete bácsikámnak szárnya van, néha azt mondja „za”(menjél), néha azt, hogy „xa”(egyél). (varjú)*

f) Gyűjtőmunka (30 perc)

Minden csoport gyűjtsön össze annyi állatnevet, vagy képzeletbeli lényt, amennyit csak tud. (Le lehet menni a könyvtárba, ha van, meg lehet nézni a számítógépet is, ha rendelkezésre áll, az osztályban lévő könyveket is lehet használni a gyűjtőmunkához.)

Amelyik csoport a legtöbbet gyűjtötte, olvassa fel az állatneveket! Mindegyik állatról állapítsuk meg közösen, hogy honos-e Magyarországon, vagy csak az állatkertekben találkozhatunk vele.

Ha a többi csoportnak van olyan állata, amelyik még nem hangzott el, hozzáteheti.

Választás

A szigeten, ahol éltek, mindenkinek lehet egy kedvenc állata.

Sok állat és képzeletbeli lény neve elhangzott. Válassz ki ezek közül egyet, akit szívesen tartanál a szigeten.

Melyiket választod?

Rajzolás, vágás, ragasztás

- *Rajzold le az állatodat!*

Legyen részletekben gazdag és színes! Fontos, hogy méretarányos legyen a szigeten kijelölt területedhez.

A gyerekek, megrajzolják, kivágják az állatokat és felragasztják a szigeten arra a helyre, ahol tartani fogják.

„Használati utasítás „

Ha el kéne menned egy napra a szigetről és az állatodat egyedül hagynád, meg kéne kérned a szomszédodat, hogy figyeljen rá.

- *Mit mondanál neki, hogyan gondoskodjon az állatodról?*

Beszéljük meg, hogy milyen információkra van szüksége a szomszédnak! Gyűjtsük össze! (Mi a neve? Mit eszik? Mit iszik? Mikor? Mit csinál egész nap? Mit szeret? Hogy érhető el az állatorvos? Mit szabad csinálnia? Mit nem szabad? Stb.)

Az osztály közösen gyűjtse össze a kérdéseket, a tanító írja a táblára.

E lista alapján minden szigetszomszéd mondja el a saját állata „használati útmutatóját” páros munkában a szigeten lévő szomszédjának!

g) Adni (30 perc)

- Most mindenki válasszon egy párt magának!

Mindenkinek legyen párja. Ha páratlan számú gyerek van az osztályban, legyen egy hármas csoport.

- Tudod-e, hogy a párod milyen állatot tart a szigeten?
- Emlékszel-e rá? Ha nem, közösen nézzétek meg a szigeten, hogy melyik részén van a „telke” a párodnak, és hogy milyen állata van.
- Milyen fontos, vagy érdekes dolgot tudtál meg a társadról?

A beszélgetés után a párok találják ki, hogy ők közösen mivel tudnának hozzájárulni a sziget életéhez. Ajándékot is adhatnak a szigetlakóknak. Lehet ez egy általuk elkészített tárgy, rajz, egy közös produkció. Olyan dolog legyen, amit ők tudnak, amiben ügyesek, amit szívesen adnak a többieknek, és aminek a többiek örülnek.

- **Felkészülés, illetve ajándék elkészítése.**
- **Ajándékozás.**

h) Munkafüzet (15 perc)

- Mit tanultál ma? Mit próbáltál ki? Mit szerettél ma? Minek örültél?
- Ha egy nyári táborba mennél, milyen „használati utasítást” írnál magadról?

4. nap: Együttműködés.

a) Ráhangolódás: körmese (15 perc)

A gyerekek körben ülnek, és mindenki hozzátesz egy mondatot a történethez. Az első megszólalótól az utolsóig, kerek történetnek kell kialakulnia.

Ami már elhangzott, az az igaz.

A tanár elkezd mesélni a történetet.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy vándor. Ez a vándor élete során több száz igazi és képzeletbeli országba ellátogatott. Egy szép napon a Nagy Hegyek felé vezető úton, volt egy kis letérő. Minthogy szeretett felderíteni tájakat, elindult ezen az úton.

- *Mi kellett ahhoz, hogy megszülessen a mese?*
- *Mi volt az, ami neked nehézséget okozott ez alatt a játék alatt?*
- *Mi ment könnyen?*

A tanár a válaszokat csoportosítva írja föl egy csomagolópapírra.

b) A mi kincsünk (20 perc)

Érdekes folyosón, udvaron, vagy tornateremben játszani.

Minden gyerek keressen magának egy tárgyat, amit nagyon szeret, és aminek ezen túl *kincs* lesz a neve. Az egyik játékos, az *őr* a terem egyik oldalán áll, háttal a többieknek. A kincseket mindenki leteszi az *őr* mögé. Ezután visszamennek a terem másik felére, és innen indulnak visszaszerezni a kincsüket. Az *őr* akkor fordul meg, ha hangot hall. Ha valamelyik játékost mozgáson kapta rajta, akkor annak a gyereknek egy helyben kell maradnia mozdulatlanul egészen addig, míg valaki ki nem váltja (megérinti). Csak olyan gyerek válthatja ki, aki mögötte van. Akkor győz a csoport, ha minden kincset vissza tudott szerezni.

A tanár új négyfős csoportokat alakít ki. Lehetőleg olyan gyerekek legyenek együtt, akik keveset beszélnek egymással. Hiszen ez a nap az együttműködésről szól.

A csoportok beszéljék meg szóforgóval a következőket.

- *Mi volt az, ami neked nehézséget okozott ez alatt, a játék alatt?*
- *Mi ment könnyen?*
- *Mire kellett figyelned?*

A csoportok egyik tagja mondja el a többieknek, hogy mire jutottak.

A válaszokat a csomagolópapírra írja a tanár. Ami már fenn van, a mellé kerüljön egy jel.

c) Négy kérdés (15 perc)

A csoport tagjai írjanak fel négy kérdést. Majd egyenként kérdezzék meg a csoporttagokat. Mindenkinek más-más kérdést tegyenek fel.

A pontos emlékezés érdekében a válaszokat írják le.

Ha mindenki beszélt mindenkivel, akkor mindenki mondja el a másiról egyenként, hogy mi mindent tudott meg róla. A csoport tagjai beszéljék meg, hogy mi mindenről szereztek tudomást: szokásokról, tulajdonságokról, ismeretekről stb.

Ezt követően készítsenek a csoportjukról egy bemutatkozó plakátot.

A csoportok mutatkozzanak be egymásnak.

Mi a közös az egész csoportban? Keressük meg ezeket a pontokat.

d) Szeretném, ha tudnád (15 perc)

Mindenki gondolja ki, melyik az az 5 tulajdonsága, amelyekről szeretné, hogy a többiek is tudjanak. Jól látható betűkkel írják fel egy papírra. Amikor mindenki kész van, sétáljanak körbe a teremben, és minden találkozáskor a párok egymás szavaival fogalmazzanak meg egy mondatot. Pl. *kedves – Éva kedves lány.*

Beszéljük meg, hogy ki hogy érezte magát a gyakorlat során.
Készítsük el a tulajdonságok listáját. Melyikből van a legtöbb?

e) Festés (30 perc)

Válasszon ki mindenki magának egy témát, amiről szívesen festene egy képet. A téma azért szabadon választott, mert így tudják felmérni egymásról a gyerekek, hogy mennyire értik egymást.

A kép megfestése.

Mindenki írjon a saját képéről pár mondatot egy papírcsíkra, és tegye el a padjába.

Most a csoporttagok cserélik ki egymással az alkotásaikat, és a másik gyerek festményéről írjanak pár mondatot. Fontos, hogy alaposan nézzék meg a képeket, és így írjanak róla.

Minden képleírás kerüljön külön lapra.

Mindenki olvassa el, hogy mit írtak a képéről.

Közös megbeszélés

- *Mit gondoltál, amikor a leírásokat olvastad?*
- *Milyen érzés volt?*
- *Milyen tulajdonságokra volt szükség ahhoz, hogy leírást tudjál készíteni?*
- *Tudjuk még bővíteni a listát?*

f) Jelenetek (25 perc)

A képekből a csoportok találjanak ki egy közös jelenetet. Tegyék sorba a képeket, és próbáljanak meg összefüggést keresni közöttük.

Jelenetek bemutatása.

- *Mi kellett ahhoz, hogy megszülessen a jelenet?*
- *Van-e még valami, amivel bővíthetnénk a listát?*

g) Kezdőbetűk (15 perc)

Válasszanak ki a csoportok a csomagolópapíron lévő listáról egy szót, és írják le úgy, hogy annak betűi függőlegesen egymás alá essenek. A betűket írják mindig nagybetűvel.

Ez után használják fel e betűket arra, hogy kezdő betűkként, azt írják le, ami eszükbe jut a szóról. Például:

CSapatmunka
Okos gondolatok
Pontosság a munkában
Osztozni mások örömeiben
Részvétel a közös tevékenységekben
Többiekkel együtt

A csoportok olvassák fel a megoldásaikat. A saját csoportját mindenki írja be a munkafüzetébe.

h) Szabályaink (20 perc)

Fogalmazzanak meg csoportonként a csoportmunkához szükséges szabályokat. Írják le egy rajzlapra. Ezután mondják el a többieknek is.

Ezután készüljön el egy közös osztályszabály.

- *Mik azok a mondatok, amelyek több csoportnál is szerepeltek?*
- *Mi kerüljön be a közös listába?*
- *Hogyan dolgozzunk, hogy ezt a feladatot el tudjuk végezni?*

A munkafolyamat megbeszélése.

A közös szabályok leírása a *munkafüzetbe*.

Egy nagy kartonra ragasszák fel azokat a mondatokat, amelyeket az egyes csoportok szabálypontjai közül kiválasztottak.

- *Mi újat tudtatok meg magatokról?*
- *Szerinted miért fontos az együttműködés?*
- *A Vándorok Házából kölcsönözni is lehet. Mit viszel magaddal mára?*

5. nap: Az ünnep

- *A mai nap az ünnepről szól. Újra itt vagyunk a szigeten, és ma közös ünnepet tartunk. A sziget születésének ünnepét. Mielőtt kitaláljuk az ünnepünket, először beszéljünk a születésről.*

a) A születés a mi kezdetünk (15 perc)

Minden gyerek kapja meg ezt a szöveget a születésről. Ez után a tanár felolvassa nekik, majd egyénileg is olvassák el.

A születés a mi kezdetünk. Óriási jelentőségű pillanat, ugyanúgy megünnepeljük, mint ahogy egy nép megünnepeli a maga születését. Születésünk megünnepelése azonban sokkal több annál az egyszerű alkalomnál, amikor ajándékokra számíthatunk. Alkalom arra, hogy emlékezzünk a napra, amelyen a nagy esemény megtörtént. A születésnap olyan nap, amely magának a születésnek, az élet örömeinek megünnepelésére való. Alkalom egyben életünk végiggondolására is. A születésnap az újjászületés fogalmára is tanít. A születésünkre való emlékezés a kezdet felidézése. Nem számít, hogyan alakultak tegnap vagy tavaly a dolgok, mindig van lehetőségünk újra kezdeni. Születésnapunk egyfajta lehetőség az újragondolásra.

Húzzák alá azokat a szavakat a szövegben, ami személy szerint nekik fontos.

Beszélgék meg szóforgóval egymás között a csoportok, hogy melyik szót választották a legtöbben? Minden csoport számoljon be a többieknek is.

b) Választható tevékenységek (30 perc)

a) Vizuális kultúra

- A kiválasztott szóval fessen meg mindenki egy képet.
- A világ színeiben
- Önarckép festése
- Egy vidám napom
- Saját ötlet

b) Szövegalkotás

- A legtöbbet választott szó legyen a címe a fogalmazásnak
- „Azt mesélik rólam, hogy amikor kisgyerek voltam...”
- Mit mondanál el magadról egy négysoros versben?
- Saját ötlet

c) Az ünnep terme (30 perc)

Az elkészült művekből kiállítás készítése.

d) Ha a sziget beszélni tudna (20 perc)

Képzeljétek el azt, ha sziget beszélni tudna, és ti meghallanátok a szavát. Milyen válaszokat adna a kérdésekre?

Fejezzék be a csoportok az alábbi mondatokat.

Befejezetlen mondatok:

- A nevem...
- Nagyon elégedett lennék, ha...
- Nekem az a legfontosabb, hogy...
- Minden tőlem telhetőt megteszek azért, hogy...
- Nagyon büszke vagyok arra, hogy...
- Szomorú vagyok, ha...
- Azt szeretném tudni, hogy...

Egy közös papírra írják le a csoportok a válaszaikat.

Miről beszélne még a sziget?

Ajánlott módszer: beszélő korongok

e) A sziget neve (10 perc)

Gyűjtsék össze a befejezett mondatokban kitalált neveket!

Válasszanak nevet a szigetnek! Az is lehetséges, hogy a csoportok által kitalált nevekből alkotnak egyet.

f) Ami közös és ami különböző (10 perc)

A csoportok olvassák fel egymásnak a befejezett mondataikat.

- *Mi volt közös a mondatokban?*
- *Mi az, ami nagyon különböző volt?*

- *Ezen a héten utoljára használtuk az Értékeink füzetet. Őrizzétek meg, használhatjátok továbbra is, és gyűjtögethettek benne azokat a dolgokat, amelyek fontosak számotokra.*

g) Ki hogy ünnepel? (15 perc)

A csoportok gyűjtsék össze, hogy milyen eseményeket ünnepelnek az emberek! Ki, hogy ünnepel? Meséljék el egymásnak! Milyen szokásokat ismernek?

Csoportszóforgóval minden csoport számoljon be a többieknek is. Ezek alapján, már el lehet kezdeni az ünnep megszervezését.

h) Hogyan ünnepelnétek a sziget napját? (15 perc)

Ötletelés:

A tanár írja fel a táblára az ötleteket.

Csoportosítsák a feladatokat

Mindenki válasszon magának tevékenységet

Alakuljanak csoportok, a különböző tevékenységek megtervezésére.

i) Az ünnepi ceremónia megtervezése (20 perc)

j) Az ünneplés

C) TOVÁBBI TEVÉKENYSÉGJAVASLATOK – A 3-4 HETES PROJEKT

1. Útmutató

Cél:

- A tanulás, tanulni vágyás igényének felkeltése.
- Az egyének hatékony részvétele a csoportban folyó tevékenységekben (az ideálshoz közelítő szereposztás kialakítása a csoportokon belül a csoport céljainak elérése érdekében).
- Személyes igények, szükségletek megnevezése önmaguk és mások számára; eredményes probléma-felismerés és problémamegoldás.

A fejlesztendő kompetenciaterületeket lásd az általános bevezetőben.

Eszközök:

- festék, tempera, vízfesték
- csomagolópapír,
- olló, ragasztó,
- színes papírok, kartonok,
- zsírkréta, színes ceruzák,
- luftballon, tapétaragasztó,
- textíliák;
- Értékeink munkafüzet.

1. hét: A tudás

Az első hét az értékek felől indít. Mit tartasz értéknek? Ennek felmérése, és megbeszélése után következik a második napon egy újabb kérdés: Értjük egymást? A célunk az, hogy minél világosabban értsenek meg különböző helyzeteket annak érdekében, hogy jobban tudjanak kommunikálni. A harmadik nap középpontjában egy indiai mese feldolgozása áll. A kérdés a következő: Kerültetek-e már olyan helyzetbe, hogy mások után mentetek gondolkodás nélkül? Ennek a kérdésnek a kibontásával fejeződik be a nap. A negyedik napon érkezünk a fő mondanivalóhoz, a tudás értékéhez. A tudással kapcsolatos fogalmak összegyűjtése után,

saját tudás, és a csoport tudásának rendszerezése következik. Ezen a napon egy zsidó népmese feldolgozása segíti a téma elmélyítését. Ezután önállóan készülnek fel saját témájukból a csoportok egy kiselőadásra. És megint egy fontos kérdés: Mit tanultak egymástól?

Az ötödik napon közös társasjátékokat készítenek saját általuk választott témakörből a héten megszerzett tudás alapján.

2. hét: Kapcsolatok

Egy Gianni Rodari mesével kezdünk (*Egy az hét, és hét az egy*). A mese megismertet különböző városokban élő gyerekekkel, akik nagyon sokban különböznek egymástól, de vannak közös tulajdonságaik is. Sőt, van egy közös nyelvük. Itt nagyon fontos szerepet játszik a gondos megfigyelés, a másik szempontjának figyelembevétele. A tények alapos végiggondolása, és egy új helyzetben való alkalmazása. A kitekintés után egy kicsit beljebb lépünk és a barátsággal foglalkozunk. Ezután következik a kapcsolódások napja. Ezen a nap az osztályközösség fejlesztésével kezdődik. Olyan játékokkal, amelyeket a csoportfejlesztés során nem érinthettünk. Ezután a rokoni kapcsolatokon keresztül az otthon fogalmáig jutunk, ahonnan a lakóhely ismerethez érkezünk. A negyedik nap a játékok napja. Ezen belül is

kiemelten, a szőrös állatkáknak jut főszerep. Amikor is kitalálnak a csoportok egy közös történetet, díszletet festenek hozzá, és bemutatják egymásnak. A záró nap a vendéglátás napja. Ezen a napon az egészséges ételekből összeállított, és a piacon, közértben beszerzett élelmiszerekből vendégelik meg a gyerekek a szülőket, nagyszülőket, testvéreket és bemutatják nekik, az általuk kiválasztott előadásokat is.

3. hét: Doja a cigánytündér – a mese színpadra állítása

Ezen a héten az első két napon az egész osztály együtt dolgozik. Az érzékszervi játékokkal foglalkoznak. A játékok a mesére épülnek. Ez idő alatt mindenki eldöntheti, hogy a mese színpadra állításában milyen feladatot vállalna legszívesebben. A következő három nap, a mese színpadra vitelének kidolgozásával telik. A feladatok megosztása után, az egyik csoport a dramatizáláson, a jelenetek kitalálásán dolgozik, a másik csoport előkészíti a díszleteket, jelmezeket. Az utolsó nap a főpróba és az előadás napja, amire vendégeket is hívnak.

Nagyon jó lenne, ha ezen a héten két pedagógus is tudna foglalkozni a csoporttal, így az utolsó három nap mindenki számára az igazi együttműködésről szólhat.

A feladatok ötször 4-5 órás terjedelemben vannak megírva. A részfeladatokhoz külön időajánlást nem írtunk, mert ezeknek időigénye a csoporttól és a lehetőségektől függően nagyon eltérő lehet.

1. HÉT: A TUDÁS

1. nap: Mit tartasz értéknek?

a) Ráhangolódás (25 perc)

Egy képzeletbeli úton haladunk. Egyszerre indulunk. Nem ütközhetünk egymásba, és nem keresztezhetünk más utakat. Csak mi vagyunk a saját utunkon.

- Az élmények megbeszélése.

Folyamatosan mozgunk a térben úgy, hogy az egészen ki legyen töltve. Egy megadott jelre mindenki megáll. Mindenki mozdulatlan, majd egy újabb jelre folytatódik a játék. Figyeljék meg, hányszor voltak közel egymáshoz, és hogy sikerült kitölteni a teret. A helyválttatást futással és ugrálással is meg lehet oldani. Lehet a mozgást fokozatosan gyorsítani is.

- Az élmények megbeszélése.

b) Csoportalakítás (10 perc)

- Véletlenszerű csoportok alakítása.
- Szerepek kiosztása
- Szóvivő, jegyző, időfigyelő, témafelelős

c) Kedvenceim (egyéni munka; 15 perc)

A gyerekek kitöltik a kérdőívet, amelyben bemutatják magukat. Ezt az információt megosztják egymással. A listán felsoroltakon kívül, még gyűjtsenek magukról tulajdonságokat.

Módszer: *ablak módszer*.

1. Tantárgy
2. Sport
3. Szín
4. Ünnepe
5. Ruhaféle
6. Hely, ahol jól érzem magam
7. Könyv
8. Fa
9. Film
10. Dal
11. Állat
12. Zenekar

d) Kik vagyunk mi? (25 perc)

A csoportok készítsenek egy plakátot magukról, és válasszanak nevet maguknak, három szabály alapján:

- Minden csoporttagnak van beleszólása
- Nem születik olyan határozat, amivel nem ért mindenki egyet.
- Ha valakinek komoly ellenvéleménye van, nem kell a csoporthatározathoz kapcsolódnia.

e) Plakátkészítés (35 perc)

Minden csoport szóvivője a plakát alapján beszámol a többi csoportnak. A plakátokat tegyék ki egy általuk választott helyre.

Ellenőrzés módszere: *füllentős*.

f) Interjú készítés (csoportmunka; 15 perc)

Minden gyerek írjon fel öt-hat olyan kérdést, amelyet a vele interjút készítőnek kellene feltennie ahhoz, hogy őt minél jobban megismerhesse. Majd a kérdéseket kicserélve készítsék el egymással az interjúkat. Az interjút készítő gyerek feladata a válaszok megjegyzése.

A kapott válaszok alapján mindenki mutassa be a csoport többi tagjának a társát.

g) Mit tartasz értéknek? (25 perc)

A gyerekek rendezzék sorba a következőket a fontostól a kevésbé fontosig. A feladat másik felében a segítő értékeket rendezzék sorba. Irányítsuk figyelmüket az egyediségükre.

Miután megbeszélték az értékeiket, a csoportok az összeadott számok alapján állítsák fel a csoport értéklistáját. Ezután készülhet egy csoportlista is. *Javaslat* az értéklistára.

A tanár olyan listát állítson össze, ami szerinte az osztály érdekében a legfontosabb.

Mit tartasz értéknek?										
Mások segítségét	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A békét	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A gazdagságot	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A tudást	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Az otthont	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A boldogságot	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A barátságot	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Az önbecsülést	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Az egészséget	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Milyen szeretnél lenni?										
Becsületes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Szeretetteljes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kalandokra kész	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gazdag képzeletű	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Felelősségteljes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Együttműködő	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Játékos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Önálló	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Egészséges	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

h) Értékeink füzet (25 perc)

Mindenki megkapja a munkafüzetet, és annak a borítóját tervezzék és rajzolják meg.

- *A mai napról mit írnál a füzetbe?*
- *Mit ragasztanál, vagy rajzolnál bele?*

2. nap: Értjük egymást?

a) Találkozások (10 perc)

A gyerekek úgy járkálnak, mozognak zenére a teremben:

1. hogy ne ütközzenek össze;
2. a találkozásakor, nézzenek egymás szemébe;
3. amikor találkoznak, fogjanak kezét egymással.

b) Virágok közt (10 perc)

Egy nagy rétet képzeljenek el, ahol finoman süt a nap. Játsszák el, ahogy kinyílnak a réten a virágok. Meglátják egymást, és beszélgetni kezdenek.

c) Rendezd, ahogy mondom! (csoport-, majd páros munka; 30 perc)

Eszköz: *színes kartonok, négyféle sablon* (négyzet, kör, téglalap, háromszög)

Beszélgék meg, hogy melyik csoport melyik síkidomot készíti el. A különböző színű kartonokból a csoportok készítsenek négyzeteket, köröket, téglalapokat, és háromszögeket. Négy csoport esetén minden egyes síkidomból 8-at készítsenek.

Osszák szét a síkidomokat a csoportok között úgy, hogy minden csoportnál kettő legyen mindegyikből

A párok egymással szemben ülnek, úgy, hogy nem láthatják egymás térfelét. Az egyik gyerek tetszése szerint rendezze el maga előtt a síkidomokat. Ezután szóban utasítsa a párját, mondja el neki, hogy hova helyezze a síkidomokat, hogy az eredeti elrendezés legyen a párja előtt is. Ezután szerepet cserélnek.

d) Egy percig beszélhetsz (15 perc)

A csoportok az alábbi (vagy más) fogalmakat írják fel az előző feladatban használt síkidomokra. A csoportban mindenki húzzon egyet közülük, és 1 percig beszéljen róla. Minden szó kerüljön sorra.

Szeretet, barátság, félelem, egészség, sport, alvás, szegénység, béke stb.

e) Toronyépítés fakockákból (40 perc)

Eszköz: a fakocka-készlet.

Minden csoport a fakockáiból építsen fel egy várat. A csoportok járjanak körbe, és jól nézzék meg egymás építményeit.

Ezután mindenki üljön vissza a helyére. Minden csoport válasszon ki egy-egy irányítót ó lesz az, aki a többieket irányítja a várépítésnél. A másik három csoporttag bekötött szemmel építi fel a várat.

Abban az esetben, ha valaki nem akar bekötött szemmel építeni, akkor ő legyen a megfigyelő az építkezés alatt.

Szabályok:

- Az irányító csak egyszer érhet a kockákhoz
- Csak az a gyerek építhet, aki utasítást kap erre.
- Fel lehet olvasni az osztálynak a megfigyelő szempontjait is.

A megfigyelő és egyben a megbeszélés szempontjai:

- Az irányító figyelt-e arra, hogy mindenkinek jusson feladat?
- Az építők értették az utasításokat?
- Betartották-e a szabályokat?
- Milyen hangulatban folyt az építkezés?

Megbeszélés csoportban és együtt az egész osztállyal.

A csoportok nézzék meg egymás munkáit.

f) Drámajáték (2x15 perc)

Hirdetés (15 perc)

A csoportok gyűjtsenek főneveket és mellékneveket az elkészült várról. Ezután írjanak egy hirdetést róla.

A hercegúrfi vizsgája – (15 perc)

Szereplők a *hercegúrfi*, aki nem nagyon szeret tanulni, és a *hercegúrfi udvari tanító*. Az udvari tanító csak rendkívül egyszerű kérdéseket mer fölteni, (fejét veszik, ha a tanítvány nem tud válaszolni), de a hercegecske ezekre is roppant nagy ostobaságokat válaszol. Így teszi próbára a tanárát. A tanár igyekszik logikusan megmagyarázni, hogy a tanítványa válasza nem rossz, sőt jó, voltaképpen kitűnő, teljesen újszerű stb.

Minél több gyerekre kerüljön sor, tanítóként.

g) Szómozaik (15 perc)

A csoportokon belül minden gyerek írjon fel magának 5-10 szót, azt, ami eszébe jut a mai napról. Vágják szét a szavakat. Ezután a szavak segítségével rakjanak össze egy értelmes szöveget, esetleg egy rövid történetet. Írják le, majd olvassák fel a többi csoportnak is.

h) A csoport színei (20 perc)

A csoportok írják fel az összes színt, ami rajtuk látható. Minden színhez írjanak egy-egy érzelmet, érzést. Egy közös képre fessenek „színképet”, és adjanak címet neki. (A festményen csak színek legyenek.)

A csoportok egymás képeinek adjanak címet.

Módszer: *feladatküldés*.

i) Összegzés

A csoportok beszéljék meg egymás közt, hogy melyik feladat volt számukra a legizgalmasabb, melyik feladatból tudtak meg újat magukról? Indokolják is meg a válaszaikat.

Írják össze, és mondják el a többi csoportnak is.

- *Mit írtok a mai napról az értékeink füzetbe?*

3. nap: Tudjuk, vagy úgy tudjuk?

a) Jut eszembe (15 perc)

A gyerekek körben állnak. A tanár mond egy mondatot, az általa fontosnak vélt szóval. Például: „*A kertről nekem a virágok jutnak eszembe.*” A mellette ülő kapcsolódik hozzá: „*A virágokról nekem az illatuk jutnak eszembe.*”. Majd a következő. Amennyiben érdekesnek tartja az osztály a játékot, akkor indítsanak újabb köröket.

Mindenki gondolja végig, hogy melyik szóról mi jutott eszébe. Miért, mit gondol erről? Aki akarja, mesélje el az észrevételét.

b) Mi volt a képen? Rajzold le! (15 perc)

Minden csoportból két gyerek kimegy a teremből (vagy a terem másik végébe megy). A bent maradónak a tanár megmutat egy mindenki számára jól látható képet, amelyet két percig nézhetnek, majd a párok egyezzenek meg abban, hogy miként írható le a kép. A kint lévő gyerekek egyenként mennek vissza a csoportjukhoz. A pár egyik tagja elmeséli, hogy mit láttak a képen. Ezután a másik kint lévőt is behívják, és most az elsőként behívott gyerek adja tovább a kép leírását. A leírás meghallgatása után neki kell lerajzolni vázlatosan a képet úgy, hogy közben szóbeli magyarázatot fűz hozzá. Amikor elkészült a rajz, hasonlítsák össze az eredetivel, és a többi csoport rajzaival.

A csoportok beszéljék meg az észrevételeiket

c) A gyáva nyulak (15 perc)

A történet meghallgatása (1. melléklet).

A tanár, kérdéseket tesz föl a történettel kapcsolatban. Minden csoport egy-egy kérdést kap.

Ajánlott kérdések:

- *Mit gondolt mindig magában a nyúl?*
- *Miért gondolták az állatok, hogy menekülni kell?*
- *Hogyan tudták meg, hogy mi történt?*
- *Ki segített az állatoknak és miért tudott segíteni?*

A csoportok beszéljék meg a válaszaikat.

d) Így történt (10 perc)

Páros munka. A pár egyik tagja elmond a meséből egy részt. A másik megismétli, és folytatja a történetet. Így mondják végig a mesét.

e) Gondolkozz, mielőtt cselekszel (20 perc)

Gondolkozz, mielőtt cselekszel. Vedd figyelembe a körülményeket, mielőtt cselekszel.

A csoportok keressétek meg a mesében azokat a szavakat, mondatokat, amelyek a meneküléshez vezettek.

- Keressék meg azokat a mondatokat, amelyek leállították ezt az őrült menekülést.

f) A helyzet kulcsa (20 perc)

A csoportok egyik tagja kimegy a teremből. A bent maradók feladata az, hogy rövid tanácskozás után beálljanak egy olyan állóképbe, amelyben egy fontos szereplőnek a helyét üresen hagyták. A kiküldött csoporttagok feladata: megtalálni a helyét. Nála van a helyzet kulcsa. Amint elfoglalta a helyét, megmozdulhat az állókép. Szöveges, mozgásos játékkal folytathatják a történetet.

Amelyik csoport szeretné, az mutassa be, hogy történt náluk a játék.

g) Gondolkodás nélkül (30 perc)

- *Kerültetek-e már olyan helyzetbe, hogy mások után mentetek gondolkodás nélkül?*

Szóforgóval beszéljék meg a csoportok a kérdést

Ezután a csoportok válasszák ki az egyik történetet, mesélik el a többieknek is.

- *Mire kellett volna figyelned?*
- *Mit tanácsolnál magadnak?*
- *Mit tanácsolnál másoknak?*
- *Hogyan lehetett volna a társad vagy társaid befolyását elkerülni?*

A csoportok beszéljék meg a kérdéseket, és mondják el a válaszaikat.

h) Megfontoltan... (15 perc)

Játsszák el a megváltoztatva a történetet. Használják fel az előző feladatban kapott segítséget is. Mutassák be egymásnak a jeleneteket.

i) Kutatás előkészítése

A csoportok beszéljék meg, hogy melyik az a téma, amivel szívesen foglalkoznának másnap. Beszéljék meg, hogy ki milyen könyvet hoz. Ez lesz majd a kutatómunkájuk alapja.

j) Összegzés (Értékeink füzet; 15 perc)

- *Mi az, amit ma megtudtál magadról?*
- *Mi az amit másoktól tudtál meg?*
- *Mi az, amit a meséből tudtál meg?*
- *Kitől szereztél még ma újabb tudást?*

4. nap: A legnagyobb kincs

a) A labda útja (15 perc)

Eszköz: két különböző színű labda.

A gyerekek körben állnak. A tanár az egyik gyereknek odadobja a labdát. Ez a gyerek szintén továbbítja a labdát. Ezt addig folytatják, míg mindenkinél volt már a labda. A labda vissza kell juttatni az eredeti kiindulási pontra. A gyerekeket figyelmeztessük, hogy jegyezzék meg, kinek adták tovább a labdát. Ezután a másik labdával játszunk ugyanezt. Mindkét színű labdának más az útja.

b) A legnagyobb kincs (30 perc)

A mese elolvasása (2. melléklet).

A tanár kérdései:

- *Ki volt Rabbi József?*
- *Miért indult el?*
- *Mit tett Rabbi József, ami miatt kedveled, vagy nem kedveled őt?*
- *Miért szeretnél vagy nem szeretnél Rabbi József barátja lenni?*

A gyerekek kérdései:

A kérdéseiket külön papírra írják fel.

A csoport minden tagja írjon fel egy kérdést a mesével kapcsolatban. A kérdéseket alkotójuk tegye fel a csoporttársainak. A csoport megpróbál rá válaszolni, majd a lap hátoldalára felírják a helyes választ. A csoportok kicserélik egymás között a lapjaikat.

c) A tudással kapcsolatos fogalmak összegyűjtése (15 perc)

Módszer: *szóháló*.

Négy különféle színű ceruzával dolgozzon minden csoport. A csoport minden tagjának legyen saját színe, amellyel a papíron dolgozik. A lap közepére kerüljön föl a téma, és a gyerekek írjanak köré kulcsfogalmakat, illetve a témához kapcsolódó kifejezéseket. Ezután a szorosan összetartozó kifejezéseket kössék össze.

A csoportok a táblára fölrakva megismertetik a többi csoporttal a szóhálójukat

d) Saját tudásom, a csoport tudása (25 perc)

(A d) és e) feladatokhoz a legmegfelelőbb szintér az iskolai könyvtár.)

Az előző napon választott témáról (3nap i) feladat) a csoportok írjanak le mindent, amit csak tudnak.

A témán belül mindenkinek legyen saját témaköre, ezt alaposan beszéljék meg.

A hozott könyvekből kutassanak

e) Kulcsszavak (20 perc)

Válassza ki mindenki a témából a kulcsszavakat, a saját személyes kulcsszavait, és szép nagy színes betűkkel írja fel a szavakat egy rajzlapra. Ezután egy nagy kartonra ragasszák fel a csoport közös kulcsszó gyűjteményét.

Mindenki keresse meg azt a mondatot vagy mondatokat, amelyeket a legkönnyebben jegyez meg. Írják fel ezt is egy közös lapra.

f) Plakát (15 perc)

Rajzoljanak, fessenek egy plakátot a választott témáról.

g) Asszociáció (10 perc)

Beszéljék meg együtt a csoporttal:

- Milyen zene vagy dal jut eszükbe a témától?
- Milyen mozgással tudnák kísérfni a témát?

h) Mit tudunk?

Módszer: *kíváncsi kocka*.

A játék segítségével összegezzék az eddig tudásukat.

i) Kiselőadás (35 perc)

Az előző feladatok alapján csoportonként készüljenek föl egy rövid előadásra. Az előadás ne legyen 5 percnél hosszabb.

Tanítsák a többi csoportot.

j) Összegzés

(Értékeink füzet; 15 perc)

- *Mit tanultak egymástól?*
- *Mi kellett ahhoz, hogy ezt a tudást megszerezzék?*
- *Az a tudás, ami már a tiéd, azért mit tettél? Hogyan tetted ezt?*
- *Ami még nincs meg, vagy csak részben, azért mit kell tenned? Hogyan?*

Holnap társasjátékot fogtok készíteni.

5. nap: Társasjáték

a) Ráhangolódás (10 perc)

Adj hozzá egy mozdulatot

A gyerekek körben állnak. A tanár egy egyszerű mozdulattal kezd, például felemeli mindkét kezét. A mellette lévő gyerek megismétli ezt a mozdulatot, majd hozzátesz egy másikat. Tehát ő is felemeli a kezét, és tapsol a feje fölött. A harmadik megismétli az első két mozdulatot, és ő is hozzátesz egyet – és így tovább az összes játékosnál.

b) Jegyezd meg! (25 perc)

Eszköz: kendő, tárgyak

Minden csoport 10 különböző tárgyat helyez egymás mellé a padjára. Ezután a csoportok helyet cserélnek egymással, mindegyik csoport egy másik csoport helyére ül. Ezután 1 percig megfigyelik a tárgyakat. Az 1 perc lejártá után letakarják a tárgyakat, amikor is a tanár a következő feladatokat adja.

- nevezzék meg a tárgyakat,
- egy-egy tárgyról mindenki adjon leírást,
- mondják el, milyen sorrendben helyezkednek el a tárgyak.

– *Ki miben tévedett, hogyan és miért? Beszéljék meg.*

Most már tudják a szempontokat. Beszéljék meg, hogy osztanák meg egymás között a feladatokat. Minden csoport megint egy másik asztalhoz ül, és megismétli a feladatot.

– *Melyik feladat volt könnyebb, miért?*

Minden csoport üljön vissza a helyére, és beszéljék meg az észrevételeiket.

c) Mit mesélne a nap? (12 perc)

Mit mesélne a Nap, ha mesélni tudna?

Válaszoljanak rá csoporton belül. Amelyik csoport szeretné, az mondja el egyikük választát, vagy alkossanak a válaszokból egy összefüggő szöveget.

Vessék össze a gondolataikat a társukéval, és újra gondolják végig a magukét.

d) Furcsa kérdések (20 perc)

Írjanak a csoporttagok is egy-egy az előző feladatéhoz hasonlóan furcsa, vidám kérdést, és az egyiket játsszák el csoportonként!

e) Ha a plakátunk mesélni tudna... (10perc)

Mi lenne, ha a tegnapi plakátotok mesélni tudna? Mit mesélne rólatok?

A csoportok mondják el egymásnak a mesét.

f) Kvíz (12 perc)

Módszer: *feladatküldés*.

Minden csoport írjon le a saját tegnapi témájából (4. nap i) feladat) 5 kérdést – „kérdezz – felelek”-típusú kvízkérdéseket.

Olyan kérdéseket tegyenek föl, amire választ kaphatnak a csoportok a tegnapi előadásból. A kérdéseket adják át valamelyik csoportnak, és ők válaszoljanak rá.

g) Zenehallgatás (erőgyűjtés) (5 perc)

Hallgassanak pihentető zenét

h) Társasjáték: ötlet (15 perc)

Találjanak ki egy társasjátékot, vagy egy játékot a témával kapcsolatban.

Lehet mozgásos, játékot is tervezni, ki mit gondol.

A társasjáték-készítés javasolt menete. A tanár írja fel a táblára, amit fontosnak tart.

1. Mi legyen a játék célja?
2. A csoportok írják fel az ötleteiket.
3. Beszéljék meg egymással
4. Gondolja végig mindenki újra a saját ötletét.
5. Beszéljék meg mire jutottak
6. Hogyan tudja jobbá, vagy tökéletesebbé tenni?
7. Milyen új kombinációkat tudnak létrehozni?
8. Milyen ötleteket tudnak felhasználni a héten tanultakból?

i) Társasjáték: tervezés (30-45 perc)

Tervezzék meg a játékot. Az előző napi plakátot, vagy a rajzokat is felhasználhatják.

Lehet mozgásos, játékot is tervezni, ki mit gondol a témával kapcsolatban.

Írják le a játékszabályokat.

Osszák meg egymás között a feladatokat.

Próbálják ki saját társasjátékukat. Változtassanak rajta, ha még szükséges.

j) Társasjáték: bemutatás (12 perc)

Röviden minden csoport mondja el, a társasjátéka lényegét.

k) Társasjáték: kipróbálás (30-40 perc)

Cseréljenek játékot.

Amennyiben olyan játék is készült, ami az egész osztálynak szól, azt játsszák el együtt.

Beszélgék meg, mi legyen a játékok sorsa.

l) Heti összegzés

A hét lezárása

– *Mit mesélne az Értékek füzeted, ha mesélni tudna?*

Először csoportban beszéljék meg, azután, aki akarja, ossza meg másokkal is a gondolatait.

Beszélgék meg a csoportok, hogy milyen volt ezen a héten együtt dolgozni.

Írjanak egymásnak jókívánságokat.

2. HÉT: KAPCSOLATOK

1. nap: Egy az hét, és hét az egy

Amennyiben nem maradnak együtt az előző heti csoportok, akkor alakuljanak új csoportok. A tanár döntése, hogy milyen csoportokban szeretne tovább dolgozni. Az *Értékeink* című füzetbe dolgozzanak ezen a héten is.

A tanár mondja el a gyerekeknek, hogy ezen a héten mi mindennel fognak foglalkozni

a) Ráhangelődés (10 perc)

A gyerekek járkálnak a teremben. Egy megadott jelre szoborrá változnak. A következő jeladás után úgy kell elhelyezkedni az osztályban, hogy minél távolabb legyenek egymástól. Ezután újra kezdődik a járkálás, jelre megállás, és most az a cél, hogy minél közelebb legyenek egymáshoz.

b) Helyszínek (10 perc)

Módszer: *tabló*.

Találjanak ki egy mindenki számára jól ismert helyszínt, az iskolán kívül.

Pl. a vasútállomáson.

Gondolja végig mindenki magában, hogy miért van ott? Kire vár? Hova utazik stb.

A gyerekek járkálnak a teremben. Egy megadott jelre, az egész csoport egy állóképet hoz létre. Az újabb jelre, az egymáshoz közelállók, kezdjenek el beszélgetni egymással. A megadott jelre megáll a beszélgetés, és kezdődik minden előlről.

c) Kapcsolatok: gyűjtőfogalmak (10 perc)

– *Ki mindenkivel kerültek már kapcsolatba életük során?*

A tanár segítségével gyűjtsék össze, hogy kivel, mivel vagy kikkel, mikkel kerültek már kapcsolatba életük során?

Pl. barátok, csoporttársak, a szerettek, tárgyak, játékok stb. Ne neveket gyűjtsenek, hanem *gyűjtőfogalmakat*.

d) Egy az hét, és hét az egy (10 perc)

Gianni Rodari: *Egy az hét, és hét az egy (4. melléklet)*.

A mese felolvasása.

– *Mire emlékeztek a meséből?*

– *Nehéz, volt, vagy könnyű volt megjegyezni a neveket, és a városokat? Mit gondoltok, miért?*

– *Mi volt az, amit mindannyian tudtatok?*

– *Melyik szót nem értitek?*

Módszer: *csoportszóforgó*.

e) Hogy lehet? (10 perc)

Mindenki más, és mégis egy? Hogy lehet ez?

A csoportok fejtsék meg a mese címét.

Módszer: *szóforgó, csoportszóforgó*.

f) Mit tudunk róluk? (15 perc)

– *Kiről, mit tudatok meg a meséből?*

A gyerekek megkapják a mesét, olvassák el együtt még egyszer. Ezután közösen töltsék ki a táblázatot. Osszák el a feladatokat. Ki milyen információt keres meg a meséből?

Módszer: *kerekasztal*

Ellenőrzés: *csoportszóforgó*

Név	Hol élt?	Mi volt a papája foglalkozása?	Milyen nyelven beszéltek a moziban náluk?	Milyen színű volt a bőre?	Milyen színű volt a haja?	Mi volt a közös nyelvük
Paoló						
Jean						
Kurt						
Jurij						
Jimmy						
Ciu						
Pabló						

g) Mi nem derült ki? (10 perc)

Próbáljanak meg választ adni azokra a kérdésekre is, ami a meséből nem derül ki.

A válaszukat színes ceruzával írják be a táblázatba.

Vegyenek igénybe minden segítséget, amit csak lehet. A másik csoporttól is kérdezhetnek.

A csoportok egyeztessék a táblázatokat.

h) Kivel találkoznál? (25 perc)

– *Te kivel találkoznál a legszívesebben?*

– *Miért?*

– *Mit kérdeznél Tőle?*

Írják le a füzetükbe.

Mindenki rajzolja le azt a szereplőt, akivel, találkozni szeretne.

Hány éves korában találkozna vele?

Rajzolják le olyannak, amilyennek a találkozás pillanatában képzelik.

Nézzék meg az elkészült rajzokat és hallgassák meg a csoporton belül egymás válaszait.

Kik azok, akikről még nem rajzoltak? Őket is rajzolják meg.

i) A mi csoportunk (25 perc)

Találjatok ki ti is egy táblázatot a csoportról. Csak olyan kérdések kerüljenek be a táblázatba, amivel mindenki egyetért.

– *Miben közös bennetek, mi különböző?*

– *Hasonlítsák össze a csoportok a táblázatokat.*

j) Ritka beszélgetés 10 perc

Keressen meg mindenki egy olyan gyereket az osztályban, akivel keveset szokott beszélni. Meséljék el egymásnak, hogy melyik fiút rajzolták le először, és miért? Próbáljanak meg keresni olyan dolgokat, ami közös bennük.

h) Vendéglátás (30 perc)

Beszéljék meg, hogy a hét utolsó napjára az osztály vendégeket hívhat. Meg lehet hívni a szülőket, a barátokat, egy ismerős óvodai csoportot stb. Minden nap végén gondolkodjanak el azon, hogy mi legyen a program a vendéglátás napján.

Azonban, a meghívót már el kell készíteni, hogy a vendégek szabaddá tudják tenni magukat arra a napra. A tanár mondja el újra a gyerekeknek, hogy ezen a héten mi mindennel fognak foglalkozni

A meghívó elkészítése.

i) Összegzés (Értékeink füzet; 10 perc)

- *Történt-e veled olyan, ami máskor nem szokott?*
- *Tudtál-e figyelni másokra?*

2. nap: Barátság

a) Ráhangelődés (10 perc)

A gyerekek kezdjenek el sétálgatni a teremben, majd a tanár jeladására mindenki kövesse azt, akit szeretne. Figyeljék meg, ki kit követett, milyen alakzatok jöttek létre a játék során. Születtek-e váratlan fordulatok?

b) Kinek a kezét fogom? (10 perc)

A csoportban valakinek kössék be a szemét, és így találja ki, hogy kinek a kezét fogja. Cseréljenek, most másik csoportagnak kössék be a szemét.

c) Jut eszembe (15 perc)

A gyerekek körben állnak. A tanár mond egy mondatot. „*A barátságról a szeretet jut eszembe*” A mellette ülő kapcsolódik hozzá: „*A szeretetről nekem a ..... jut eszembe*”. Majd a következő. Mindenki gondolja végig, hogy melyik szóról mi jutott eszébe. Miért, mit gondol erről? Aki akarja, mesélje el az észrevételét.

d) Mi a barátság? (15 perc)

A csoportok beszéljék meg, hogy szerintük mit jelent az a szó, hogy barátság. A tanár a táblán gyűjtse össze a csoportok gondolatait.

e) Belső kör (10 perc)

Mindenki megkapja az ábrát (5. melléklet – fénymásolásnál érdemes nagyítani, hogy könnyebb legyen bele írni).

A tanár mondja el, hogy mi ez az ábra, és mi lesz a feladat vele. Az ábrába ceruzával írjanak, mert lehet, hogy hét végére a külső körökben kevesebb név lesz.

Be is ragaszthatják a füzetükbe (nagy papír esetén összehajtva).

Írják be a kör belsejébe a barátaikat.

f) Külsőbb körök (15 perc)

– *Kit nevezel barátodnak, kit nevezel haverodnak? Mi a különbség?*

A második körbe írják be azokat a gyerekeket, akivel jóban vannak, és szívesen játszanak velük.

A harmadik körbe azok a nevek kerülnek, akikkel beszélő viszonyban vannak, de nincs különösebb kapcsolatuk egymással.

A negyedik körbe azokat a neveket írják be, akikkel nagyon ritkán beszélnek.

A körökön kívül azok kerüljenek, akikről a legkevesebbet tudják.

Aki akarja, beszéljen az ábrájáról.

Először a csoportokon belül beszélgessenek.

g) Zene (5 perc)

Hallgassanak zenét

h) Alkossunk! (40 perc)

Választható tevékenységek:

Szövegalkotás

A legjobb barátom

A barátság témával kapcsolatban egy interjú előkészítése.

- Gondolják végig, hogy kivel készítenének interjút.
- Állítsák össze a kérdéseiket.

Gyűjtsenek közmondásokat, szólásokat a barátságról.

Egy bábjáték írása a barátságról

Saját ötlet

Festés

A barátságot színekben mesélem el

Amikor együtt vagyok a barátommal

Saját ötlet

Olvassák, és mutassák be az alkotásaikat egymásnak.

Készítsenek kiállítást, úgy hogy minden csoport állítsa össze a saját alkotásait, majd ragasszák fel egy kartonra

i) Bábjáték kisebbeknek (30 perc)

Írjanak a csoportok bábjátékot kisebb testvéreiknek vagy óvodásoknak, amelyben a barátságról esik szó. Készítsenek bábokat

Amennyiben az előző feladatban valaki már megírta a bábjátékot, akkor minden csoport ennek alapján készítheti el az előadását.

j) Bábelőadások (20 perc)

Az előadások megtekintése.

Ha van rá lehetőség, tűzzenek ki egy időpontot, és egy óvodában is játsszák el. Ebben az esetben az összes előadásból állítsanak össze egyet.

k) Összegzés (Értékeink füzet)

- *Melyik játékban érezted magad a legjobban?*
- *Mit tanultál ma másokról?*
- *Változott-e valamiben a véleményed?*
- *Szeretnél-e valakit másik körben látni, mint ahova most tetted?*

3. nap: Kapcsolódások

a) Megismerkedem veled (15 perc)

Módszer: *Keveredj – állj meg – válassz párt.*

Témák

1. Ilyen állataim voltak
2. Ezt gyűjtöm
3. Ezt a könyvet olvastam
4. Ezt a filmet láttam
5. Ez érdekel a legjobban

b) Választások (15 perc)

Az előző témákból válasszon ki az osztály négyet.

A terem sarkait nevezzék ki a különböző választási lehetőségeknek. A gyerekek a teremnek abba a sarkába állnak, amely saját választásukat jeleníti meg. Végül minden csoport megindokolja a választását.

Módszer: *sarkok.*

c) Lánc (15 perc)

Módszer: *választáslánc.*

Az egyik gyerek mond magáról egy állítást. Például: *„Nagyon szeretem a kutyákat.”* Az osztályból bárki odaállhat mellé, megfoghatja a kezét, vagy belékarolhat, miközben így szól: *„Én is szeretem a kutyákat, és nagyon szeretek focizni.”* Egy olyan gyerek, aki szeret focizni, kapcsolódhat hozzájuk, és így szól *„Én is szeretek focizni, és szeretek még rajzolni is.”* És így tovább. Az utolsó gyereknél zárják be a kört. Amikor körben állnak, mondhatják, hogy mi a ... osztály vagyunk.

d) Változott-e valami? (10-15 perc)

Az eredeti csoportok üljenek vissza a helyükre. Mindenki nézze meg a tegnapi kör-ábráját. Változott-e valami? Beszéljék meg egymással.

Módszer: *szóforgó, csoportszóforgó.*

e) Régi történet (15 perc)

Mindenki válasszon egy történetet kisebb korából, és meséljék el a párjuknak.

Ezután, gondolják végig egyénileg, hogy kiket kérdeznének meg a családból, hogy kiegészítsék az elmondott történetet, és vajon ők mit tudnának hozzátenni az elhangzottakhoz.

- Mit mesélne nekem erről?
- Kit kérdeznének meg?
- Mit kérdeznének?

Írják le a füzetükbe, és ha, alkalmuk van rá, otthon tegyék fel a kérdéseiket.

f) Rokonság (15 perc)

- *Milyen rokonsági fokokat ismersz?*
- *Írd le a füzetedbe a szüleid, testvéreid, nagyszüleid, ha tudod, a dédszüleid nevét!*

Szülők:

Nagyszülők:

Dédszülők:

Testvérek:

Megbeszélés

- *Ki az unokatestvér?*
- *Ki a nagynéni, nagybácsi?*
- *Ki az, aki közel áll hozzájuk, de nem rokon?*

g) Térkép (20 perc)

Rajzoljanak térképet

A lap közepére kerüljön az iskola. A csoporttagok rajzolják le, hogy ki merre, milyen távolságra lakik az iskolától.

Mutassák be egymásnak az otthonukat, a kertjüket, stb. melyik az e hely a lakásukban, ahol a legjobban érzik magukat?

A csoportok meséljék el, hogy mi újat tudtak meg egymásról.

Módszer: *kerekasztal, csoportszóforgó.*

h) Alkossunk! (30-40 perc)

Választható tevékenységek

Szövegalkotás

Az ablaknál álltam, és figyeltem az utcát

A kedvenc játékom

Az otthonom

Egy különleges nap gyerekkoromból

A hazafelé vezető út (Írják le, mit látnak, kivel, mivel szoktak találkozni, stb. mikor az iskolából

hazafelé mennek.)

Festés, rajzolás

Rajzold le a családot tagjait, úgy, hogy virágnak ábrázolod őket

Rajzold le a lakásokat

Fesd meg az otthonod színeit

Mutassák be, olvassák fel egymásnak az alkotásaikat.

Ezután, gondolják végig egyénileg, hogy kiket kérdeznének meg a családból, hogy kiegészítsék az elmondott történetet, és vajon ők mit tudnának hozzátenni az elhangzottakhoz.

i) Mit tudsz a lakóhelyedről? (30 perc)

Egy kiállítás megtervezése

– *Ha Paoló, Jean, Kurt, Jurij, Jimmy, Ciu és Pablo vendégségbe jönne hozzátok, milyen kiállítást rendeznétek a lakóhelyetekről?*

– *Hol, és mit állítanátok ki?*

Megbeszélés

A csoportok osszák el egymás között a feladatokat

Megbeszélés

j) Összegzés (Értékeink füzet; 15 perc)

– *Mit mesélnétek nekik a játékaikról?*

Gondolják végig a mai nap tevékenységeit, és írják le.

Kitől kaptak, és kinek adtak ma segítséget? Beszéljék meg közösen az egész osztállyal.

– *Mit írnál még a füzetedbe?*

Végezetül kérjük meg a gyerekeket, hogy másnapra hozza be mindenki a kedvenc szőrös állatkáját, mert azokkal fognak játszani.

4. nap: Játékaink

a) Helycsere (15 perc)

Helycsere

A gyerekek egy kört alakítanak. Mindenki választ magának egy állatnevet. Egy valaki középre áll, bekötjük a szemét. A középen álló, bekötött szemű játékos feladata, hogy mondjon két állatnevet a választottak közül, akiknek egymással helyet kell cserélnie. Helycsere közben igyekezniük kell valamelyiküket elkapni. Ha sikerült, akkor cserélnek, ha nem, akkor megy tovább a játék.

b) A játékok bemutatása (20 perc)

Eszköz: *üres kártyalapok.*

Két-három csoport üljön össze.

A kedvenc játékállatát mindenki röviden bemutatja, elmeséli, honnan kapta a nevét, miért szereti?

Ezután az állatkáról mindenki kedve szerint felír valamit egy kártyára. Csak olyan dolgokat írhatnak le, amiről beszéltek. A kártyák tetejét jelöljék meg egy titkos szimbólummal.

A kártyákat összegyűjtik és összekeverik.

Mindenki húz egy kártyát, és a megfelelő állatka mellé teszi némán, a feladatvégzés közben nem lehet beszélni.

Figyeljenek arra, hogy ne a saját kártyájukat húzzák.

c) Felismerés tapintással (10 perc)

Az eredeti csoportokban folytatódik a foglalkozás.

Minden csoporttag középre helyezi az állatkáját. Egyesével bekötik mindenkinek a szemét, és amelyik állatkát megfogta arról tapintás útján, ki kell találnia, hogy melyik állatka, és mi a neve. Beszéljék meg, ki miről ismerte fel az állatkát.

d) Az állatok története (10 perc)

Az állatka történetének megbeszélése

Mikor, kitől kapta, miért fontos az életében, valami különös esemény, ami az állatkával kapcsolatos.

e) Közös történet (15 perc)

Az állatkák közös történetének kitalálása.

Olyan történetet találjanak ki, amelyikben mindegyik állatka tulajdonsága, jellemzője benne van.

Hány helyszínen játszódik a történet? Beszéljék meg, és írják föl a helyszíneket.

f) Körfestmény (50 perc)

Körmozgásban való alkotás. Festés.

Eszköz: *egy kartonból kivágott nagy kör csoportonként.*

Osszák fel a kört annyi részre, amennyi helyszín van a meséjükben. Beszéljék meg, hogy melyik körcikbbe, melyik helyszín képét fogják megfesteni. Elkezdődik a festés. Mindenki a saját helyén ül.

A gyerekeknek 10 perc elteltével egy lépést kell haladniuk az óramutató járásának irányába, és így az új helyükön folytatják azt a képrészt, amit a társaik kezdtek el. Egészen addig, amíg vissza nem érkeznek a kiinduló ponthoz.

g) A kész mese (10 perc)

Miközben festettek, még változhatott, alakulhatott a történet. A kész mesét írják le.

Játsszák el úgy, hogy egy-egy helyszínre helyezik az állatkáikat. Mi történt ott?

h) Előadás (10-20 perc)

Amelyik csoport szeretné, az játssza el a többieknek is a meséjét. Találják ki, hogy lehet úgy bemutatni a történetet, hogy mindenki jól lássa.

i) Fényképezés (10-15 perc)

Eszköz: *fényképezőgép.*

A csoportok az állatkáikat elrendezik, beállítják őket egy csoportkép készítéséhez. Készítsenek róluk fotókat. Állítsák be a játékokat többféleképpen.

j) Összegzés (Értékeink füzet)

Holnap, a hét utolsó napján vendégségre készülünk. Mi mindent tudunk bemutatni arról, ami ezen a héten történt? Beszéljék meg.

- *Mit volt a legjobb a mai napon?*
- *Volt-e olyan feladat, amihez nehezen kezdtél el, de egy idő után mégis sikerült bekacsolódnod?*

5.nap: Vendéglátás

a) Szervezés

Melyik játékot szeretnék eljátszani a héten tanultak közül?

b) Kedvenc ételeink

Szólánc: Kört alakítunk, választ mindenki gondolja végig mi a kedvenc étele. Sorban haladva mindenki elismétli az elhangzás sorrendjében a korábban hallott neveket, és a sor végén hozzáteszi a sajátját is.

c) Az étkezés

(Ez a rész az osztály szociális körülményeinek ismeretében választható, módosítható, kihagyható.)

Mindenki mondja el a csoportjának, hogy mit reggelizett ma, vagy, hogy mit szokott általában reggelizni.

Állapítsátok meg, hogy hányan reggeliztetek egészségesen. Mi volt benne egészséges és mi egészségtelen.

A csoportok számoljanak be!

Miért fontos a reggelizés?

d) Egészséges, egészségtelen

Ahhoz, hogy ezekkel az értékekkel, kincsekkel, amikről beszéltünk meg tudjuk szerezni, és meg tudjuk őrizni, ahhoz nagyon fontos az egészség.

„Az vagy, amit megeszel” – keleti bölcsesség.

Arról szól, hogy a testünket azokból az anyagokból építjük fel, azoknak az anyagoknak a segítségével működtetjük, amit megeszünk. Ha egészséges, kevés káros anyagot tartalmazó ételt veszünk magunkhoz, mi magunk leszünk egészségesebbek.

A csoportok egy része gyűjtsön egészséges, egy része, pedig egészségtelen dolgokat.

Mi az egészséges, mi az egészségtelen? Mit gondolnak erről a gyerekek? Mit tudnak erről?

Egy csomagolópapírra írja fel a tanár a csoportok által összegyűjtött és felolvasott dolgokat.

Készítsenek egy közös listát.

e) A boltban

Ha lehetséges, menjenek el együtt a legközelebbi közértbe, vagy piacra, és vásárolják meg a vendéglátáshoz szükséges alapanyagokat. Beszéljék meg, hogy ki, mit vesz meg.

Az üzletben meg lehet vizsgálni a termékeken feltüntetett összetevőket: tartósítószer-, színezőanyag-, cukortartalom, és a bennük lévő vitaminok és ásványi anyagok mennyiségét is...

f) Előkészületek

Beszélgék meg közösen és tervezzék meg a munkát

- Hány vendég érkezik?
- Hol legyen a terített asztal?
- Mit fognak együtt játszani a vendégekkel?
- Melyik mesét mutatják be?
- Az előadások helyszíne
- A terem díszítése stb.
- A terem berendezése
- A vendéglátás előkészítése

A gyerekek csoportokban dolgozzanak. Az egyik csoport az ízléses terítésről, a közös asztal berendezéséről, feldíszítéséről gondoskodjon. A többi csoport a gyümölcsökben, zöldségekben gazdag ételek elkészítésével foglalataskodjon.

Mielőtt nekifognának az étkezésnek, mindenki mosson kezet és azt is beszéljék meg, hogy ez miért fontos. Arról is beszélhetnek, hogy hogyan illik az asztal mellett viselkedni.

Annak tudatosítása mindenképpen nagyon fontos, hogy most mindenki egészséges ennivalókat fogyaszt, aminek a szervezete nagyon fog „örülni”.

g) A vendéglátás

Jó szórakozást! Kellemes időtöltést kívánunk!

3. HÉT: DOJA A CIGÁNYTÜNDÉR

1. nap: Hallod? Látod?

a) Csoportalakítás

Csoportalakítás. Véletlenszerű csoportok.

A tanár minden mondat más-más színű papírra írja fel. Minden szót külön szókarttyára.

Módszer: *embermozaik*.

Doja egy hatalmas felhőpalotában élt. – kék

Doja figyelte népe vándorlását. – zöld

Soha senki nem látta. – fehér

Titokzatos álmot hozott rájuk. – lila

Álmukban szép volt a világ. – sárga

b) A heti terv megbeszélése

Szécsi Magda: Doja a cigánytündér (1. melléklet).

A mese felolvasása.

A kérdések megbeszélése.

- *Ki Doja?*
- *Honnan jött?*
- *Mit akart elérni?*
- *Mit gondolsz miért? Mit éreztek az emberek?*
- *Miért akartak változtatni?*

A csoportok beszéljék meg a gondolataikat, és számoljanak be a többieknek is. Figyeljenek arra, hogy a csoporttagok válaszaiból, a lehető legpontosabb közös választ mondják el.

Szóforgó: *csoportszóforgó*.

A heti terv megbeszélése. A gyerekek számára választható tevékenységeket írja fel a tanár egy csomagolópapírra:

- színjátzás,
- jelmezek készítése,
- zene, lakoma beszerzése, elkészítése,
- kiadványok elkészítése (jegyek, prospektusok, plakátok, meghívók),
- fotózás.

A 3. napig gondolkodjanak, hogy ki, mit szeretne vállalni?

A csoportok tervezzenek meghívót az előadásra.

c) Hallod?

Egy gyerek az ajtó mögött várakozik. Az osztályban elrejtünk egy tárgyat, amiről minden jelenlévő tud. Amikor a kívül lévő belép, az ábécét vagy számokat mondanak, dalt énekelnek, vagy verset szavalnak. Ha a kereső a tárgyhoz közeledik, a beszédet vagy éneket erősítik, ha távolodik tőle, elhalkulnak.

A gyerekek hallgassanak valóságos hangokat. Mi hallatszik be az utcáról, ha teljes csöndben vagyunk? Mi történhetett, ami ezt a zajt okozza?

Utánozzák hangadással, zörgéssel, kopogással, minden lehetséges eszközzel a kigondolt hangokat.

- Milyen hangok emlékeztetik a tavaszra, nyárra, az őszre, vagy a télre?
- Milyen hangok emlékeztetik az otthonára, az iskolára?
- Mely hangokat kedvelik leginkább a gyerekek?

Aki akarja, szólaltassa meg a kigondolt hangokat, a többiek utánozhatják.

d) Utánzás

A csoportok megkapják a meserészletet.

Milyen hangokat képzelnek hozzá?

Utánozzák hangadással, zörgéssel, kopogással, minden lehetséges eszközzel a kigondolt hangokat.

„Élt egyszer valamikor régen, amikor még azt hitték az emberek, hogy az eső a szomorkodó napocska könnye, egy szép cigány tündér, akit Dojának hívtak.

Doja egy hatalmas felhőpalotában élt, és onnan figyelte népe vándorlását. Furcsa egy tündér volt, mert még soha senki nem látta az arcát, de érezték simogató kezét, hajának selymét, ha letörölte könnyeiket. Ő borította rájuk a feledés fátyolát is, ha szerelmi bánatuk volt, vagy ha megdobálták őket kővel, rossz szóval, mérges átkokkal az idegenek. Így aztán elfelejtették a rosszat, és újból meg újból hittek abban, hogy egyszer örökre letelepedhetnek valahol. Doja volt az is, aki mély, titokzatos álmot hozott rájuk, ha egy hosszú nap után megpihentek. Álmodtak olyan szép volt a világ, hogy csak nehezen ébredtek fel.

Doja egy szép napon elhatározta, hogy otthagyja felhőpalotáját és lemegy népe közé. A nap sugarából ruhát szőtt magának, és elindult a földre. A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szivárványon sétáló csodaszép nőalakot.”

e) Látod?

Minden csoportból kimegy egy gyerek az osztályból, és az ajtó mögött megváltoztatja a ruházatának valamelyik részletét. Visszatér az osztályba, a csoporttársai, pedig megállapítják, hogy mi változott meg.

f) Milyen színek vannak az osztályban?

Beszélgék meg, hogy milyen színek vannak az osztályban.

Minden csoport válasszon ki egy színt. A csoportok gyűjtsék össze, hogy a teremben mi piros, zöld, kék, narancsszínű, fehér, fekete. A csoporton belül beszéljék meg, hogy az osztálynak melyik részét ki figyeli meg.

- *Milyen színe van a hónapoknak?*

A csoportok beszéljék meg egymással, hogy ki mire gondol.

g) Mintha először látnám

Próbáljanak meg úgy ránézni egy tárgyra. Mintha először látnák életükben. Vegyék szemügyre meglepetéssel minden egyes részüket.

h) Látványtörténetek

A csoporttagok tekintetükkel játsszák el egymásnak a látvány változásait.

Három gyerek összehajol, majd szertefut. Négy fiú rohan egy vonalban, majd az egyik megfordul, és ellenkező irányba fut.

„Doja egy hatalmas felhőpalotában élt, és onnan figyelte népe vándorlását.”

i) Milyen volt Doja felhőpalotája?

Ez már a díszlet része.

Variációk Beszéljék meg először csoportban.

Ezután a csoportok mondják el az elképzelésüket.

Próbálják meg megfesteni úgy, hogy minden csoport a palota egy részletét festi meg. Ezután illesszék össze a részleteket.

Fesse meg mindenki a palotát, és aztán ragasszák fel úgy egy nagy kartonra, hogy palota alakú legyen.

Az is lehet, hogy minden csoport más-más tevékenységet vállal.

1. csoport Doját fesse meg.
2. csoport a szivárványt festi meg
3. csoport a palotát festi meg
4. csoport a nép álmát festi meg.

Saját ötlet.

j) A nap értékelése

Mit tanultál ma?

Mi az amit megtudtál magadról?

Mi az, amit megtudtál másokról?

A mesét mindenki kapja meg, és otthon olvassa el. Mindennap hozza magával az iskolába. Kérjük meg a gyerekeket, hogy hozzanak otthonról különböző anyagokat az előadáshoz.. Kérdezzék meg a szüleiket, hogy a projekt utolsó napján ki tud segíteni a lakoma elkészítésében? A meghívót vigyék haza, és mesélik el otthon, hogy mire készülnek.

2. nap Érzed?

a) Bekötött szemmel

Alakuljanak párok a csoportokon belül. Az egyik gyerek szemét kössék be. Adjanak egymás kezébe a párok különféle tárgyakat, és állapítsák meg mindegyikről, hogy mi micsoda, majd cseréljenek. Most a másik gyerek legyen a kitaláló.

A csoporton belül tapogassák meg bekötött szemmel egymás kezét, arcát, és próbálják felismerni, kié. Mindenkinek be van kötve a szeme.

Páros munka Csukott szemmel vegyék tenyerükbe egymás arcát, és fintorokat vágva találják ki, hogy melyik izomcsoport mozog

b) Doja keze

A tanár felolvassa a mondatot.

„Furcsa egy tündér volt, mert még soha senki nem látta az arcát, de érezték simogató kezét, hajának selymét, ha letörölte könnyeiket.”

- *Milyen lehetett Doja kezének simogatása?*
- *Milyen tapintású lehetett a haja?*

Módszer: szóforgó, csoportszóforgó.

c) Milyen illatot érzel?

(csoportmunka)

Szagolják meg, a kezüket, a füzetüket, a törülközőt, a cserepes virágot stb.

- *Kinek mi jut eszébe a különböző szagokról?*
- *Milyen illat lehetett a felhőpalotában?*
- *Milyen illat lehetett a folyónál?*

d) Mozogj!

Egyéni munka

Zárják össze az ujjukat, és formáljanak a kezükből bimbót, és lassan nyíló virágot.

Utánozzák a ruhafacsarást, a csavarkioldást, a virágöntözést, stb.

Csipegessenek apró, képzeletbeli papírdarabokat.

Csoportban

Játsszanak képzeletbeli kötélhúzást.

Érjék el helyváltoztatás nélkül egy távoli tárgyat.

Emeljenek különböző súlyokat.

A gyerekek mindig beszéljék meg, mit éreznek, melyik izmuk mozog

Járkáljanak a teremben befelé, és kifelé fordított lábfejjel, behajlított térddel, ágaskodva

Járkáljanak úgy, mintha nagy sárban, hóban, magas fűben, csúszós jégen mennének.

e) Némajáték

A tanár felolvassa a részletet.

„Doja egy szép napon elhatározta, hogy otthagyja felhőpalotáját és lemegy népe közé. A nap sugarából ruhát szőtt magának, és elindult a földre. A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szivárványon sétáló csodaszép nőalakot.”

A gyerekek először szoborként álljanak be egy-egy mozdulatba, majd némajátékkal játsszák el a jelenetet.

f) Arcjátékok

Nyissák nagyra, majd szűkítsék a szemüket.

Kacsintsanak egyik, majd másik szemükkel.

Orrukat tekergessék jobbra-balra, úgy, hogy nem érnek hozzá.

Harapjanak egy hatalmasat a levegőből, majd zárt ajakkal lassan morzsolgassák el.

A tanár még egyszer olvassa fel hangosan az előző részletet mondatonként. A gyerekek mondják utána némán.

A gyerekek üljenek egymással szembe, és csak az arcukkal, kezükkel, testükkel meséljenek el, egy-egy rövid részletet a meséből.

Amikor már jól mesélnek némán, akkor hangot is adhatnak gesztusaikat, mimikáikat halandzsaszöveggel kísérik.

g) Egy jelenet eljátszása

A csoportok megkapják a szövegrészt.

Ezután osszák ki maguk között a négy szerepet.

Zurkoja, Vutár, Mutó, Dzsilla.

Doját, most még nem kell megeleveníteni.

Játsszák el ezt a jelenetet. Ne szó szerint, a lényeg legyen benne.

„A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szivárványon sétáló csodaszép nőalakot.

– Csoda! – kiáltotta Zurkoja, a százéves cigányasszony, és barna kezeit a szívéhez szorította.

– Biztosan káprázik a szemük – sóhajtotta Vutár, a nagy bajuszú, és megdörzsölte a szemét.

– Dehogy káprázik a szemünk, hiszen mindenki látja – mondta Dzsilla és le nem vette volna szemét az égről.

– Na, cigányok, mától jó dolgunk lesz, ezt súgja nekem valami! – rikkantotta Mutó és csodálkozva nézett körül.

– Jesszusom! Hallottátok? Mutó megszólalt! – ámuldozott Vutár.

– Nahát, mik nem történnek – motyogta Zurkoja, és jól megnézte a félnótásnak tartott Mutót.

– Nézzétek, mindjárt ideér hozzánk – súgta Mutó, és megbabonázva figyelte a földig érő hajú lányt.

– Ki lehet ez? – kérdezte Dzsilla.”

A jelenetek bemutatása.

h) Értékelés

- *Hogy éreztétek magatokat a mai napon?*
- *Volt-e olyan, amit még sohasem csináltatok?*
- *Ha igen, mi volt az?*

3. nap

Amennyiben lehetséges, jó lenne, ha két tanárral dolgoznának együtt a gyerekek. Az egyik tanár a mese dramatizálását segítené, a másik tanár az előkészületekben segítene.

a) Ráhangolódás

Tükör-játék

A gyerekek párokba állnak, majd szembefordulnak egymással. A feladat a másik mozgását a tükör hűségével követni.

Ez a játék akkor szép, és érdekes, ha kellő lassúsággal történik.

Kis idő múlva szerepet cserélnek, most a másik lesz a tükör.

b) Ki, mit szeretne vállalni?

A gyerekek számára választható tevékenységek megbeszélése.

Ki, mit szeretne vállalni?

Ez a csomagolópapír az első nap óta kinn van a falon. Arra írja a tanár a vállalásokat.

Rendezzük be az osztályt úgy, hogy a játszóknak is, és a tervezőknek, szervezőknek is legyen hely.

A meséhez legalább 20 gyereknek van szerep. A szüllákokat vállalhatják olyan gyerekek is, akik nem szeretnék végig ott lenni a próbákon, és szívesebben vállalnának más tevékenységet is.

c) Ötletek a mese dramatizálásához, színpadra állításához.

Szereposztás:

Doja – a szép cigánytündér

Zurkoja – százéves cigányasszony

Dzsilla – egy nagyon kedves, segítőkész asszony

Mutó – aki sokáig nem beszélt

Csádi – szép cigányfiú

Zukka – Boja mamája

Runó

Zoldikó

Boja – a kisfiú

Szüllákok

Válasszák ki a szerepeket.

Ez sokszor nehézségekbe ütközik. Többen is szeretnék eljátszani Doját. Ilyenkor javasolhatjuk azt a megoldást, hogy el lehet játszani három szereplővel is

1. Doja, amikor a palotában él
2. Doja a szigeten a népével él.
3. Doja, aki elviszi a szigetről a népét.

1. jelenet

„Élt egyszer valamikor régen, amikor még azt hitték az emberek, hogy az eső a szomorkodó napocska könnye, egy szép cigány tündér, akit Dojának hívtak.

Doja egy hatalmas felhőpalotában élt, és onnan figyelte népe vándorlását. Furcsa egy tündér volt, mert még soha senki nem látta az arcát, de érezték simogató kezét, hajának selymét, ha letörölte könnyeiket. Ő borította rájuk a feledés fátyolát is, ha szerelmi bánatuk volt, vagy ha

megdobálták őket kővel, rossz szóval, mérges átkokkal az idegenek. Így aztán elfelejtették a rosszat, és újból meg újból hittek abban, hogy egyszer örökre letelepedhetnek valahol. Doja volt az is, aki mély, titokzatos álmot hozott rájuk, ha egy hosszú nap után megpihentek. Álmukban olyan szép volt a világ, hogy csak nehezen ébredtek fel.”

A jelenet előkészítése

- *Doja egyedül élt a palotában?*
- *Hogyan nézi népe vándorlását (találják ki, hogy ül vagy áll)?*
- *Dojának miért volt hatalma a szállások felett?*
- *Milyen csodákra volt képes Doja?*
- *Mit vinnél magaddal a vándorúton?*
- *Játsszák el mozdulatokkal a csomagolást, és azt, hogy készen állnak az útra.*
- *Mutassátok be egy mozdulattal az indulás pillanatát.*
- *Ki mire gondol az elindulás előtt?*

Kihangosított gondolatok

Mindenki akkor válaszol a kérdésre, amikor a tanár megérinti a vállát.

Beszélgék meg, hogy ki megy elől, ki hol megy? Miért?

Egy lehetséges változat

Lehet egy mesélő, aki valamelyik Doját is szívesen játszaná.

Háttér a megfestett felhőpalota. Zene

Minden mozdulatlan. Doja a felhőpalotából nézi népe vándorlását

Egy varázsgömbön keresztül nézi népét. A nép is először álljon be szoborként egy mozdulatba.

Majd zenére induljanak el a színpadon. Egy idő után kezdjen mesélni a mesélő.

Az álmat is el lehet játszani. Páran alszanak, és a többiek körülöttük táncolnak, álomzenére, és kezükben van a feledés fátyla. Zenei jel.

Zukka, Runó, Zoldikó, kimegy a színpadról.

2. jelenet

Egy lehetséges változat

A mesélő mondja

„Doja egy szép napon elhatározta, hogy otthagyja felhőpalotáját és lemegy népe közé. A nap sugarából ruhát szőtt magának, és elindult a földre. A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szívárványon sétáló csodaszép nőalakot.”

Doja ezalatt a felhőpalotában magára veszi új ruháját - ez lehet egy kendő is.

A nép a folyónál van, mindenki beszél, tevékenykedik. Egyszerre beszél mindenki.

Zenei jel

A felhőpalotát a mesélő kiviszi magával. Mögötte egy sátrat jelképező anyag legyen

Az első két képet próbálják el többször is.

3. jelenet

„– Csoda! – kiáltotta Zurkoja, a százéves cigányasszony, és barna kezeit a szívéhez szorította.

– Biztosan káprázik a szemük – sóhajtott Vutár, a nagy bajuszú, és megdörzsölte a szemét.

– Dehogyan káprázik a szemünk, hiszen mindenki látja – mondta Dzsilla és le nem vette volna szemét az égről.

– Na, cigányok, mától jó dolgunk lesz, ezt súgja nekem valami! – rikkantotta Mutó és csodálkozva nézett körül.

– Jesszusom! Hallottátok? Mutó megszólalt! – ámuldozott Vutár.

- Nahát, mik nem történnek – motyogta Zurkoja, és jól megnézte a félnótásnak tartott Mutót.
- Nézzétek, mindjárt ideér hozzánk – súgta Mutó, és megbabonázva figyelte a földig érő hajú lányt.
- Ki lehet ez? – kérdezte Dzsilla.
- Talán egy istennő – válaszolta Csádi, a szép cigányfiú elábrándozva, akinek már öt asszony leste minden kívánságát fekete sátrában.
- Mit keresne a földön egy istennő? Olyan inkább, mint egy gyönyörű cigánylány – sóhajtotta Mutó.
- Az már igaz, hogy csodaszép – bólogatott Vutár.
- Hű, de gyönyörű! – ámuldozott Csádi nagyokat nyelve.”

A jelenet előkészítése:

- *Volt már olyan az életedben, amin nagyon csodálkoztál?*
- *Idézd fel azt a pillanatot.*
- *Mutassátok meg a többieknek is.*
- *Utánozzátok egymás mozdulatát.*

Próbálják kifejezni a csodálkozást minél többféleképpen.

Játsszák el a jelenetet először némajátékkal, úgy, hogy a rendező olvassa el a szöveget.

Ezután improvizáljanak. Kinek mi jut eszébe a szövegből. A jelenet rendezése Többször is próbálják el.

4. jelenet

„– Hé! Zukka, Runó, Zoldikó! Gyertek ide gyorsan! – kiáltotta Dzsilla a sátrak felé.

Jöttek is az emberek, futottak, ahogy csak a lábuk bírta, és körülállták nagy szemekkel a mosolygó cigány tündért.

– Az ég lakói tegyék könnyűvé napjaitokat. Bor, hús, kenyér ki ne fogyjon ezüst edényeitekből – köszöntötte őket Doja kedvesen, ahogy illet.

– Neked is szintúgy kívánjuk! – válaszolták a cigányok egyszerre, és érezték, hogy megtelik szívük szeretettel.

– Gyere, ülj le szerény sátrunkban, és mesélj arról, honnan jöttél – kérte Dzsilla.

Doja megérintette az embereket, megsimogatta szélről cserzett arcukat, és várta, hogy ráismerjenek.

– Tudom ki vagy! – kiáltotta könnyes szemmel Dzsilla.

– Ez a puha kéz – sóhajtotta Zurkoja.

– Igen, nem lehet ő más... – suttogta Csádi.

– ...mint a cigányok tündére – tette hozzá Dzsilla.

– Doja! Doja! Doja! – kiabálták a cigányok felszabadult örömmel.

– A mi tündérünk! – szólt Runó.

– A mi jótevőnk! – sírta Zoldikó.

– Maradj velünk örökre! – kérték a tündért.

– Láttam palotámból minden rosszat, amit veletek tettek. Azért jöttem, hogy segítsek rajtatok. Lesz országotok, ahol nyugodtan élhettek, ahol biztonságban és jólétben nevelhetitek gyerekeiteket. Házakat építünk kőből, téglából, ahogy más népek teszik. Törvényeket hozunk, mert rend nélkül élni nem lehet. Teljesítem minden kívánságotokat, dolgoznotok kell, és nem szabad vagyont gyűjtenetek. A kenyér mindenkié lesz és egyformán kell elosztanunk – mondta Doja kipirult arccal.

– Úgy lesz! Így legyen! – helyeseltek a cigányok.

– Akkor szedjétek fel a sátorfákat, mert hosszú útra indulunk. Országot keresünk magunknak – jelentette be Doja az elképedt cigányoknak.”

A jelenet előkészítése

Az áldás

- *Mit jelent az a szó, hogy áldás?*
- *Mikor és hol szoktak áldást mondani az emberek?*
- *Mit érezhettek az áldás alatt az emberek?*

Mondják el együtt Doja áldását.

Találják ki, és játsszák el a jelenetet.

Doját behívják a sátorba.

- *Te mit kérdeznél egy gyönyörű idegentől?*

Doja simogatása Párokban játsszák el. Miről jöttek rá az emberek, hogy Doját hívták be a sátrukba?

A kérdések megbeszélése után találják ki, és játsszák el a jelenetet.

Doja javaslata

Keressék ki és olvassák el a részletet.

Szoborkép.

Álljon, vagy üljön mindenki Doja köré.

- *Ki van hozzá közelebb?*
- *Ki távolabb, miért?*

Rögtönözzenek egy jelenetet. Játsszák el!

Mutassák be együtt a négy jelenetet.

- Doja áldása
- Doját behívják a sátorba
- Doja javaslata.

Játsszák el, mind a négy jelenetet egybe, az elejétől a végéig.

Ajánlott tevékenységek a díszlet és jelmeztervezőknek

Varázsgömb elkészítése: A felfújtt lufira tapétaragasztóval tapasszanak fel apró színes papírdarabkákat. A papírdarabokat inkább tépjék, mint vágják. Így nagyobb lehetőségük van a különböző formák elkészítésére.

A varázsgömböt másnap fessék meg.

Tervezzék meg *Doja ruháját*, amikor a felhőpalotában élt, és amikor az emberek közé ment. Rajzolják le, és a meglévő anyagokból készítsék el.

Készítsenek *plakátot* az előadáshoz.

d) Hol tartunk?

Az osztály együtt beszélje meg, hogy melyik csoport mit dolgozott, hol tartanak az előkészületekkel, mi van még hátra?

4. nap

A termet az előző napihoz hasonlóan alakítsuk ki.

Amennyiben lehetséges *két tanár* foglalkozzon a csoporttal. A csoportok szervezzék meg a munkájukat. Az a) és b) feladatban még az egész osztály vesz részt.

a) Furcsa szobrok

Az a feladat, hogy a gyerekek egész testükkel igyekezzenek valamilyen állapotot kifejezni.

- Valakinek egy fontos eseményen légy száll az orrára.
- Takarítás közben meglát egy briliánskövet
- Az újságban meglátja saját fényképét.
- Valamilyen furcsa szerkezetet lát, ami magasan a feje fölött repül éppen el.

Utána:

- Utánozzák a madarak repülését.
- Figyeljék meg saját mozdulataikat.
- Utánozzák egymást.
- Végezzenek lassított mozgást.
- Egyszerre mozogjanak.

b) Megbeszélés

Beszélgék meg, hogy kinek mi a dolga.

Amennyiben úgy döntöttek, hogy Dojának van trónja, akkor tervezzék meg az otthonról hozott anyagokból.

Öltöztessenek fel egy széket, találják ki, hogy lehet trón belőle.

Beszélgék meg, hogy mi legyen a varázsgömbön. Az egyik felén lehet a jelen, a másikon, pedig a jövő.

Beszélgék meg, hogy másnapra ki, mit hoz a lakomára.

Mire van szükség a szépen megterített asztalhoz stb.

c) A felkészülés folytatása

A mese feldolgozásának folytatása

5. jelenet

Beszélgék meg a tegnapi próba jeleneteit.

- *Minden jelenetnek adjanak címet.*

Idézzék fel a meséből, a folytatást.

- *Mikor érzed magad biztonságban?*

A biztonság mozdulata Mutassák meg egy mozdulatban

Ezután mutassák meg a bizonytalanságot is.

Milyen mozdulatot képzelnek el hozzá?

- *„Nem maradhatnánk itt?”*

Erre a mondatra rögtönözzenek egy jelenetet.

6. jelenet

A gyerekek olvassák el a meserészletet.

„Belekapaszzkodtak hát Doja szép erős hajába és várták, hogy mi fog történni. Egyszer csak érezték, hogy felemelkednek és repülnek, mint az irigyelt madarak. Szálltak az emberek, a

sátrak, a sovány lovak. Hosszú-hosszú időn át kergették így az időt, mire megérkeztek.

– Nézzétek körül! – biztatta Doja a félelmükben vacogó cigányokat.

Félénken elindultak.

– Mennyi víz! – kiáltotta Dzsilla.

– Mekkora erdő! – csodálkozott Vutár.

– Milyen szép madarak! – ámult el Zurkoja. – Hogy süt a nap! – örült Dzsilla.

– Ez a mi országunk? – kérdezte Csádi megilletődve.

– Ez bizony! Ez a cigányok földje. Olyan hatalmas, hogy ötven év is kevés lenne ahhoz, hogy körbejárjátok. Ez a sós illatú víz nem tó, hanem a Rom-tenger, ami körülveszi ezt a nagy-nagy szigetet. De van itt ezer meg ezer édesvízű forrás, meg egy kristályvízű folyó is, ami a Rom-tengerbe ömlik. Az állatok szelídek, a fák jóízű gyümölcsöt adnak – mondta Doja tündér az ámuldozó cigányoknak.

– Száz évet megéltem, de nem hittem volna, hogy egyszer saját országunkban élhetünk. Hej, cigányok, ez aztán csoda a javából – és Zurkoja örömeiben zokogva borult az illatos földre.”

A jelenet előkészítése

Mondatok ismétlése.

Az egyik gyerek olvasson fel egy mondatot a szövegből, amit egy másik gyerek pontosan ismétljen meg, majd ő is olvasson fel egy általa választott mondatot, amit a harmadik gyerek ismét meg, és így tovább.

Koncentráljanak arra, hogy a többiek pontosan hallják, és értsék a szöveget, és tökéletesen ismételjék meg az elhangzott mondatot.

Utánozzák a madarak repülését. Figyeljék meg saját mozdulataikat. Minden mozdulatnak legyen eleje és vége.

Utánozzák egymást. Hangolják össze a mozdulataikat.

Végezzenek lassított mozgást.

Találják ki milyen alakzatban repültek az emberek Dojával.

Mozgás és beszéd összehangolása.

Találják ki a jelenetet, és játsszák el.

Az 5. és 6. jelenetet mutassák be egymás után.

7. jelenet

„Hej, cigányok, ez aztán csoda a javából – és Zurkoja örömeiben zokogva borult az illatos földre.

A többiek követték példáját, és könnyeikkel köszöntötték ők is a földet. Doja velük együtt örült, de ő már a holnapra gondolt. Szemei előtt megjelent a benépesített sziget, az emberek elégedett, mosolygó arca. Ami ezután következett, azt hosszú lenne elmondani. De évek múltán meglelt a nehéz munka eredménye, éppúgy, ahogy Doja elképzelte. Szép fehérre meszelt házak sorakoztak egymás mellett. Kertek pompáztak titokzatos színes virágokkal. A házak mögött hatalmas búzatáblákat ringatott a langyos szél. A folyónál és a tengerparton lovak ezrei száguldottak szabadon. De a libák, tyúkok, pulykák, birkák százai sem hiányoztak. A tenger finom húsú halakat adott, akik meg vadhúsrá vágytak, azoknak ott volt a szarvasban, vaddisznóban gazdag erdő.

– Mint a mesebeli paradicsomban, úgy élünk! – hitetlenkedtek a cigányok, és alig-alig akarták elhinni jódoigukat.”

A jelenet előkészítése

Beszélgjenek a csodáról.

- Mi mindent rejt ez a szó?
- Mi jut eszükbe erről a szóról?
- Szeretnék-e, hogy velük csoda történjen, mi lenne az?

Játsszák el némajátékkal, hogy az a csoda megtörténik.
Mindenki egyszerre mozogjon, aki akarja, mutassa be külön is.
Találják ki, hogy játszanák el ezt a jelenetet.
Mutassák be!

8. jelenet

A szüllákok

Most kapcsolódnak be azok a gyerekek a játékba, aki eddig az előkészületeken dolgoztak, és közben azt a jelenetet kitalálták.

9. jelenet

A tanár felolvassa a meserészletet.

„– Ők a föld alatti rémek, a szüllákok, akik csak akkor jönnek elő, ha elloptak tőlük valamit – válaszolta Doja.

– Jaj, de mi nem loptunk el semmit tőlük valamit – zokogta Dzsilla és haját tépte rémületében.

– Az én kisfiam, Bojá, tegnap este kikotort a földből egy gyémánszemű, piros lábú állatkát. Épp így cincogott, mint ezek a szüllákok – sikította rémülten Zukka.

– Ó, jaj! – sópánkodott Doja.

– Ott... ott van a házunkban... adjuk vissza nekik.

Mi nem bántottuk... még kecsketejjel is megittattuk – mentegetőzött Zukka.

– Bizony, azonnal vissza kell adnunk nekik. Fuss és hozd ide – mondja Doja.

– Nem, nem, én nem merem. Inkább te... – kérte Zukka elfehéredve.

– Jól van, majd én visszaadom nekik – egyezett bele Doja, és elfutott. Igencsak ügyesnek kellett lennie, hogy el ne kapják a pattogó rémek. Már bent is volt Zukka házában, ahol Bojá, a kisfiú és a furcsa állatka játszott a szőnyegen békésen. Felvette ölébe a szüllák ivadékat, és kirohant a rémek közé. Azok rögtön megtorpantak, ahogy észrevették a csöpp szüllák gyereket, aztán hangos cincogásba kezdtek. Doja felemelte a kezét, jelezve, hogy szólni akar, de erre eszeveszett toporzékolást rendeztek a kígyónyakúak. Gondolkodott Doja, hogy most mit tegyen. És megvakarta a fejét. Ebben a pillanatban minden rém a földre vetett magát.

Doja kíváncsian nézett körül és megint megvakargatta a fejét, mire a szüllákok még mélyebbre hajoltak.

– No lám, szóval így lehet banni veletek! – gondolta elégedetten Doja, és elengedte a szüllák ivadékat, aki nagyokat pattanva ugrott egy szüllák anya nyakába.

– Zübirki-ridikiki! Bukiki-zuki! – hajladoztak Doja előtt a kígyónyakúak, számára ismeretlen nyelven hálálkodva, aztán úgy eltűntek, mintha ott sem lettek volna. A föld sebei begyógyultak, a halottakat eltemették, és újra fölépítették a házakat. De mégsem voltak olyan boldogok, mint korábban. A szél simogatása, a madarak éneke, a tenger vad hullám mind-mind azt suttogetta: »el innen, messzire«.

A jelenet előkészítése

– *Mi történt itt?*

Mondják el sorban a történéseket.

– *Tehettek-e az emberek arról, ami velük történt?*

– *Te mitől félsz?*

Mutassák meg arcjátékkal azt, amikor félnek!

Mutassák be egy mozdulattal. Nézzék meg egymás mozdulatait.

Álljon be mindenki a saját mozdulatába.

Ugyanezt játsszák el a nyugalommal is. Lassan változtassanak a mozdulataikon, a félelemből legyen nyugalom.

Ezt többször ismételjék meg.

Az emberek félelme, és Boja nyugalma.

– *Miért volt ekkora ellentét itt?*

– *Dojának miért volt hatalma a szüllákok felett?*

Találják ki, és játsszák el a jelenetet.

10. jelenet

A gyerekek önállóan olvassák el a meserészletet.

„– De jó volt régen vándorolni, ott aludni, ahol az éjszaka ért bennünket – mondta ki Dzsilla mindannyiuk gondolatát.

– Hát olyan nagyon boldogtalanok vagytok itt? – kérdezte megdöbbenve Doja, és úgy érezte, mintha elmulasztott volna valami igen fontos dolgot.

– Szép és jó itt, de hiányzik a vándorlás – motyogta a vénségesen vén Zurkoja.

– És te mit mondasz, Csádi? – kérdezte sápadtan Doja.

– Mit mondana a paradicsommadár, ha selyemzsinórt kötnének kényes lábára, és nem mozdulhatna el onnan soha? – válaszolt kérdéssel a fekete szemű fiú.

– Ha innen elmentek, én már nem tudok többet segíteni rajtatok. Hatalmamból többre nem futja. Gondoljátok jól meg. Itt nyugalomban, gondtalanul éltetek. A szüllákok soha többé nem fognak bántani bennünket. Mit akartok? – kérdezte szomorúan Doja.

– Vigyél minket vissza oda, ahonnan elhoztál – kérték.

– A kígyónyakúak visszajöhetnek – súgta félve Dzsilla.

– Itt élnek a lábunk alatt – szólt Csádi viszolyogva.

– Ez büntetésünk, amiért olyan boldogok voltunk! – motyogta a vén Zurkoja.

– Félünk itt, Doja – mondta Mutó.

– Majd én megvédelek benneteket, hiszen már tudom, hogyan kell bánni velük – válaszolta Doja halkán.”

A jelenet előkészítése

– *Miért nem hitték el az emberek Dojának, hogy megvédheti őket?*

– *Volt-e már olyan, hogy valakinek nem hitted el azt, amit mondott?*

Mutassák be egy mozdulatban azt, amikor bizonytalanok.

Mutassák be, amikor elhatározásra jutnak.

Lassított mozgással játsszák el, a bizonytalanságból az elhatározásba való átmenetet.

Saját szavaikkal játsszák el a jelenetet!

Ajánlott tevékenységek a díszlet és jelmeztervezőknek és a szüllákokat játszóknak:

A szüllákok

A tanár felolvassa a meserészletet.

„Ám egy szép reggelen borzasztó dolog történt. Megnyílt a föld és repedéseiből zöld pikkelyes, kígyónyakú, póktestű, emberfejű, piros patás lények bújtak elő, cincogó hangot adva. Megszámlálhatatlanul sokan voltak és úgy ugráltak, mint a bolhák. Patáik alatt dübörgött a föld, újabb repedések nyíltak, és házak dőltek össze, betemetve a bent lévőket. Akik nem a házakból figyelték a szörnyetegeket, még rosszabbul jártak. Akiket elkaptak a kígyónyakúak, darabokra marcangoltak és megették. A cigányok halálra rémültek. A nagy riadalomban ki a fára mászott, ki a tengere vetette magát, de sokan már a kígyónyakúak látásától szörnyet haltak. Doja sírva nézte, hogy megy veszendőbe sokévi munkája.

– Kik ezek, Doja? – kérdezte remegő hangon Dzsilla, aki egy perc alatt megőszült rémületében.

– Ők a föld alatti rémek, a szüllákok, akik csak akkor jönnek elő, ha elloptak tőlük valamit – válaszolta Doja.

– Jaj, de mi nem loptunk el semmit tőlük valamit – zokogta Dzsilla és haját tépte réműletében.

– Az én kisfiam, Bojá, tegnap este kikotort a földből egy gyémántszemű, piros lábú állatkát. Épp így cincogott, mint ezek a szüllákok – sikította réműlten Zukka.

– Ó, jaj! – sopánkodott Doja.

– Ott... ott van a házukban... adjuk vissza nekik.

Mi nem bántottuk... még kecsketejjel is megittattuk – mentegetőzött Zukka.

– Bizony, azonnal vissza kell adnunk nekik. Fuss és hozd ide – mondja Doja.

– Nem, nem, én nem merem. Inkább te... – kérte Zukka elfehéredve.

– Jól van, majd én visszaadom nekik – egyezett bele Doja, és elfutott. Igencsak ügyesnek kellett lennie, hogy el ne kapják a pattogó rémek. Már bent is volt Zukka házában, ahol Bojá, a kisfiú és a furcsa állatka játszott a szőnyegen békésen. Felvette ölébe a szüllák ivadékot, és kirohant a rémek közé. Azok rögtön megtorpantak, ahogy észrevették a csöpp szüllák gyereket, aztán hangos cincogásba kezdtek. Doja felemelte a kezét, jelezve, hogy szólni akar, de erre eszeveszett toporzékolást rendeztek a kígyónyakúak. Gondolkodott Doja, hogy most mit tegyen. És megvakarta a fejét. Ebben a pillanatban minden rém a földre vetett magát.

Doja kíváncsian nézett körül és megint megvakargatta a fejét, mire a szüllákok még mélyebbre hajoltak.

– No lám, szóval így lehet bánni veletek! – gondolta elégedetten Doja, és elengedte a szüllák ivadékot, aki nagyokat pattanva ugrott egy szüllák anyja nyakába.

– Zübirki-ridikiki! Bukiki-zuki! – hajladoztak Doja előtt a kígyónyakúak, számára ismeretlen nyelven hálálkodva, aztán úgy eltűntek, mintha ott sem lettek volna.”

A jelenet előkészítése

- *Hogy néztek ki a szüllákok?*
- *Félelmetesek voltak?*
- *Hogyan mozogtak?*
- *Találjátok ki!*

A mozdulatot játsszák el úgy, hogy tapsra mindig változtassanak rajta.

Játsszák el lelassítva és felgyorsítva is.

- *Egymásra néznek-e, miközben mozognak?*
- *Milyen hangokat adnak ki?*

Találják ki a jelenethez a saját szerepüket!

A nap folytatása

Amennyiben úgy döntöttek, hogy Dojának van trónja, akkor tervezzék meg az otthonról hozott anyagokból.

Öltöztessenek fel egy széket, találják ki, hogy lehet trón belőle.

Beszélgék meg, hogy mi legyen a varázsgömbön (az egyik felén lehet a jelen, a másikon, pedig a jövő).

d) Összegzés

Az osztály együtt beszélje meg, hogy melyik csoport mit dolgozott, hol tartanak az előkészületekkel, mi van még hátra?

- *Kinek milyen élmény volt a mai nap?*

5. nap

a) Ráhangolódás

A körben ülő osztály egyik tagja a kör közepén felvesz egy pózt (szobor). A többiek címet adnak a szobornak, majd egy újabb gyerek kapcsolódik a saját szobrával az előzőhöz. Címet adnak a szoborpárosnak is, majd folytatják, amíg az egész osztály be nem állt a játékba.

b) A terem berendezése

Milyen feladatok vannak még hátra?

Beszélgék meg, hogyan osszák meg a maradék tennivalókat.

11. jelenet

A tanár felolvassa a meserészletet.

„– Jól van. Holnap hajnalban visszaviszlek benneteket oda, ahonnan elhoztalak, az idegenek földjére – egyezett bele Doja tündér és nem állhatta meg sírás nélkül.

A cigányok nem szóltak, nem sírtak, de elgondolkozva mentek be kőházaikba aludni. Másnap hajnalban nagy sürgés-forgásra ébredt Doja.

Pakoltak a cigányok serényen. Mindent el akartak vinni, ami csak a kezük ügyébe került. A kocsiderék megtelt, de legszívesebben még a házaikat is elvitték volna.

– Emberek, ez nem lesz így jó. Csak annyit vihetünk el, amennyit idehoztunk. A hajam nem bírja el ezt a sok cókókot – ijedt meg Doja.

– Ó, dehogynem, hiszen te tündér vagy, még varázsolni is tudsz – nevetett Mutó.

– Már hogy hagynám itt száz lovamat – morgolódott Vutár.

– Baj lesz ebből – mondta a tündér rosszat sejtve.

– Nem lesz semmi baj – erősködött Vutár.

Doja látta, hogy nem hallgat rá senki, hát nem szólt többet. Lesz, ami lesz, gondolta szomorúan.

– Útra készen állunk, jelentette be Dzsilla.”

A jelenet előkészítése

– *Miért akartak elmenni az emberek a szigetről?*

– *Mit visznek az emberek magukkal a szigetről?*

Játsszák el mozdulatokkal a csomagolást, és azt, hogy készen állnak az útra.

Mutassák be egy mozdulattal az indulás pillanatát.

– *Ki mire gondol az elindulás előtt?*

Kihangosított gondolatok.

Mindenki akkor válaszol a kérdésre, amikor a tanár megérinti a vállát.

Beszélgék meg, hogy ki hol kapaszkodik Doja hajába.

– *Mi a különbség az 1. jelenet indulása, és a mostani között?*

Játsszák el ezzel a különbséggel a jelenetet.

12. jelenet

„– Kapaszkodjatok a hajamba az egyik kezetekkel, a másikkal meg el ne engedjétek a szekerek rúdját – kiáltotta Doja, és már fel is emelkedtek, mint sok-sok ével ezelőtt.

Repültek-repültek, messze maguk mögött hagyva Cigányországot, de a tündéren kívül nem sajnálta senki a zsíros termőföldet, a titokzatos, bódító illatú virágokat, a színes tollú

szelíd madarakat, a tengert, a folyót, a forrásokat, a sós illatú levegőt, a nyugalmat árasztó erdő susogását.

– Jaj, nem bírom ár tartani magam! – kiabálta Csádi.

– Engedd el a szekered rúdját! – parancsolta Doja.

– Dehogy engedem! Mi lesz a lovaimmal akkor?! – dacoskodott Csádi, de ebben a pillanatban már zuhanni kezdett.

A cigányok átkozódtak rémületükben. Doja nyugodt volt, és hatalmas sárga pillangókat varázsolt a zuhanó Csádi segítségére, aki puhán, baj nélkül ért földet egy sosem látott vidéken. Repültek tovább. A barna kezek egyre fáradtabban kapaszkodtak Doja erős hajába, aztán kimerülten lehanyatlottak. Csádi után Vutár, később Dzsilla is lezuhant az ismeretlen földre. De Doja nekik is elküldte a sárga pillangókat segíteni.

– Mi lesz velük? Mi lesz velük? – gondolta mély fájdalommal Doja.

Ám egyszer csak érezte, hogy egyedül repül, hajába már nem kapaszkodik senki.

– Ó, a szerencsétlenek! Szétszóródtak a nagyvilágban. Most aztán vándorolhatnak, hogy egymásra találjanak – sopánkodott a tündér és sírni kezdett. – Én már nem tudok segíteni rajtuk! – zokogta a kíváncsi bárányfelhőknek, és a szivárványon visszasétált rég elhagyott palotájába.

A cigányok azóta is vándorolnak egymást keresve, és visszavárják Doját, a cigányok tündérét, hogy segítse meg őket nagy bajukban. És mesélnek hideg éjszakákon a csodaszép Cigányországról, amelyre hitetlenkedve gondolnak még ők is, mert tán igaz se volt.”

A jelenet előkészítése

A repülés

– *Mi a különbség az első és a mostani repülés között?*

– *Most is egyszerre mozognak?*

Játsszák el úgy a jelenetet, hogy érzékelhető legyen a különbség a két repülés között.

Doja nagyon szomorú.

A mesélő újra színre lép, és elmondja a történet végét.

A két jelenetet játsszák el együtt.

c) Jelmezpróba

d) Főpróba

Mindent készítsenek elő, ami szükséges, így nem okozhat meglepetést az előadáson egy-egy még nem látott tárgy, vagy ruhadarab.

e) A lakoma előkészítése

A lakoma előkészítése

A gyerekek csoportokban dolgozzanak.

Az egyik csoport az ízléses terítésről, a közös asztal berendezéséről, feldíszítéséről gondoskodjon.

A többi csoport az ételek elkészítésével foglalatoskodjon.

f) A nézőtér kialakítása

Figyeljenek arra, hogy mindenkinek jusson hely, mindenki jól lásson.

g) Az előadás

h) A vendéglátás

Jó étvágyat!

FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT IRODALOM

- Gabnai Katalin: *Drámajátékok*. Tankönyvkiadó. Budapest, 1987.
- Gianni Rodari: *Halló, itt apu mesél*. Minerva Nova. Szeged, 2002.
- Gordon Dryden és Jeanette Vos: *A tanulás forradalma* 1. 2. rész Bagolyvár Könyvkiadó, Budapest, 2005.
- Hortobágyi Katalin: *Projekt kézikönyv* (második bővített kiadás) Iskolafejlesztési Alapítvány. Budapest, 2002.
- Kaposi László (szerk.): Marcibányi Téri Művelődési Központ. Kerekeasztal Színházi Nevelési Központ. Budapest, 1993.
- Kéri Katalin–Ambrus Attila József: *Szárnyaljon a képzeleted*. Calibra. Budapest, é. n.
- Mese Élijahuról* – Komlós Aladár és Vikár Béla zsidó népmesefeldolgozásai. Múlt és Jövő Kiadó. Budapest, 1998.
- Mezei Éva: *Játsszunk színházat!* Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1979.
- Samu Ágnes: *Kreatív írás*. Holnap Kiadó. Budapest, 2004.
- Spencer Kagan: *Kooperatív tanulás*. Önkonet. Budapest, 2001.
- Szécsi Magda: *Az aranyhalas lószem tükre*. (Cigány mesék) Hungaria-Sport Kiadó. Budapest, 1988.
- Vera F. Birkenbihl: *Kommunikációs gyakorlatok*. Trivium Kiadó. Budapest, 2000.

MELLÉKLETEK

1. melléklet

Szécsi Magda: Doja, a cigány tündér

Élt egyszer valamikor régen, amikor még azt hitték az emberek, hogy az eső a szomorkodó napocska könnye, egy szép cigány tündér, akit Dojának hívtak.

Doja egy hatalmas felhőpalotában élt, és onnan figyelte népe vándorlását. Furcsa egy tündér volt, mert még soha senki nem látta az arcát, de érezték simogató kezét, hajának selymét, ha letörölte könnyeiket. Ő borította rájuk a feledés fátyolát is, ha szerelmi bánatuk volt, vagy ha megdobálták őket kővel, rossz szóval, mérges átkokkal az idegenek. Így aztán elfelejtették a rosszat, és újból meg újból hittek abban, hogy egyszer örökre letelepedhetnek valahol. Doja volt az is, aki mély, titokzatos álmot hozott rájuk, ha egy hosszú nap után megpihentek. Álmukban olyan szép volt a világ, hogy csak nehezen ébredtek fel.

Doja egy szép napon elhatározta, hogy otthagyja felhőpalotáját és lemegy népe közé. A nap sugarából ruhát szőtt magának, és elindult a földre. A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szivárványon sétáló csodaszép nőalakot.

– Csoda! – kiáltotta Zurkoja, a százéves cigányasszony, és barna kezeit a szívéhez szorította.

– Biztosan káprázik a szemük – sóhajtotta Vutár, a nagy bajuszú, és megdörzsölte a szemét.

– Dehogy káprázik a szemünk, hiszen mindenki látja – mondta Dzsilla és le nem vette volna szemét az égről.

– Na, cigányok, mától jó dolgunk lesz, ezt súgja nekem valami! – rikkantotta Mutó és csodálkozva nézett körül.

– Jesszusom! Hallottátok? Mutó megszólalt! – ámuldozott Vutár.

– Nahát, mik nem történnek – motyogta Zurkoja, és jól megnézte a félnótásnak tartott Mutót.

– Nézzétek, mindjárt ideér hozzánk – súgta Mutó, és megbabonázva figyelte a földig érő hajú lányt.

– Ki lehet ez? – kérdezte Dzsilla.

– Talán egy istennő – válaszolta Csádi, a szép cigányfiú elábrándozva, akinek már öt asszony leste minden kívánságát fekete sátrában.

– Mit keresne a földön egy istennő? Olyan inkább, mint egy gyönyörű cigánylány – sóhajtotta Mutó.

– Az már igaz, hogy csodaszép – bólogatott Vutár.

– Hű, de gyönyörű! – ámuldozott Csádi nagyokat nyelve.

– Hé! Zukka, Runó, Zoldikó! Gyertek ide gyorsan! – kiáltotta Dzsilla a sátrak felé.

Jöttek is az emberek, futottak, ahogy csak a lábuk bírta, és körülállták nagy szemekkel a mosolygó cigány tündért.

– Az ég lakói tegyék könnyűvé napjaitokat. Bor, hús, kenyér ki ne fogyjon ezüst edényeitekből – köszöntötte őket Doja kedvesen, ahogy illet.

– Neked is szintúgy kívánjuk! – válaszolták a cigányok egyszerre, és érezték, hogy megtelik szívük szeretettel.

– Gyere, ülj le szerény sátrunkban, és mesélj arról, honnan jöttél – kérte Dzsilla.

Doja megérintette az embereket, megsimogatta széltől cserzett arcukat, és várta, hogy ráismerjenek.

– Tudom ki vagy! – kiáltotta könnyes szemmel Dzsilla.

– Ez a puha kéz – sóhajtotta Zurkoja.

– Igen, nem lehet ő más... – suttogta Csádi.

– ... mint a cigányok tündére – tette hozzá Dzsilla.

– Doja! Doja! Doja! – kiabálták a cigányok felszabadul örömmel.

– A mi tündérünk! – szólt Runó.
– A mi jótevőnk! – sírta Zoldikó.
– Maradj velünk örökre! – kérték a tündért.
– Láttam palotámból minden rosszat, amit veletek tettek. Azért jöttem, hogy segítsek rajtatok. Lesz országotok, ahol nyugodtan élhettek, ahol biztonságban és jólétben nevelhetitek gyerekeiteket. Házakat építünk kőből, téglából, ahogy más népek teszik. Törvényeket hozunk, mert rend nélkül élni nem lehet. Teljesítem minden kívánságotokat, dolgoznotok kell, és nem szabad vagyont gyűjtenetek. A kenyér mindenkié lesz és egyformán kell elosztanunk – mondta Doja kipirult arccal.
– Úgy lesz! Így legyen! – helyeseltek a cigányok.
– Akkor szedjétek fel a sátorfákat, mert hosszú útra indulunk. Országot keresünk magunknak – jelentette be Doja az elképedt cigányoknak.
– Nem maradhatnánk itt? Van fű elég, nagy erdő, folyó... – mondta a vén Vutár.
– Ez az ország nem a tiétek! Nagy bűn kisajátítani a másét! Befogadni nem fogadnak be, úgyhogy nincs más választásotok, mint saját országot alapítani! – mondta a cigányok tündére határozottan.
– Cigányország? Nem is hangzik rosszul! – állapította meg Csádi és nekiállt pakolni. Nem volt sok pakolnivalójuk, így hát kis idő után útra készen várakoztak.
– Merre megyünk? – kérdezte Mutó.
– Jaj, csak északra ne, mert ott mindig hideg van! – ijedt meg Dzsilla, aki már annyit fázott életében, hogy nyáron is vacogott.
Doja kifésülte földig érő haját és így szólt:
– Kapaszkodjatok a hajamba! Ne féljete! Ne féljete! – bátorította az elgyávult cigányokat.
Belekapaszkodtak hát Doja szép erős hajába és várták, hogy mi fog történni. Egyszer csak érezték, hogy felemelkednek és repülnek, mint az irigyelt madarak. Szálltak az emberek, a sátrak, a sovány lovak. Hosszú-hosszú időn át kergették így az időt, mire megérkeztek.
– Nézzétek körül! – biztatta Doja a félelmükben vacogó cigányokat.
Félénken elindultak.
– Mennyi víz! – kiáltotta Dzsilla.
– Mekkora erdő! – csodálkozott Vutár.
– Milyen szép madarak! – ámult el Zurkoja.
– Hogy süt a nap! – örült Dzsilla.
– Ez a mi országunk? – kérdezte Csádi megilletődve.
– Ez bizony! Ez a cigányok földje. Olyan hatalmas, hogy ötven év is kevés lenne ahhoz, hogy körbejárjátok. Ez a sós illatú víz nem tó, hanem a Rom-tenger, ami körülveszi ezt a nagy-nagy szigetet. De van itt ezer meg ezer édesvízű forrás, meg egy kristályvízű folyó is, ami a Rom-tengerbe ömlik. Az állatok szelídek, a fák jóízű gyümölcsöt adnak – mondta Doja tündér az ámuldozó cigányoknak.
– Száz évet megéltem, de nem hittem volna, hogy egyszer saját országunkban élhetünk. Hej, cigányok, ez aztán csoda a javából – és Zurkoja örömeiben zokogva borult az illatos földre.
A többiek követték példáját, és könnyeikkel köszöntötték ők is a földet. Doja velük együtt örült, de ő már a holnapra gondolt. Szemei előtt megjelent a benépesített sziget, az emberek elégedett, mosolygó arca. Ami ezután következett, azt hosszú lenne elmondani. De évek múltán meglett a nehéz munka eredménye, éppúgy, ahogy Doja elképzelte. Szép fehérre meszelt házak sorakoztak egymás mellett. Kertek pompáztak titokzatos színes virágokkal. A házak mögött hatalmas búzatáblákat ringatott a langyos szél. A folyónál és a tengerparton lovak ezrei száguldottak szabadon. De a libák, tyúkok, pulykák, birkák százai sem hiányoztak. A tenger finom húsú halakat adott, akik meg vadhúsrá vágytak, azoknak ott volt a szarvasban, vaddisznóban gazdag erdő.
– Mint a mesebeli paradicsomban, úgy élünk! – hitetlenkedtek a cigányok, és alig-alig akarták elhinni jódoigukat.

Ám egy szép reggelen borzasztó dolog történt. Megnyílt a föld és repedéseiből zöld pikkelyes, kígyónyakú, póktestű, emberfejű, piros patás lények bújtak elő, cincogó hangot adva. Megszámlálhatatlanul sokan voltak és úgy ugráltak, mint a bolhák. Patáik alatt dübörgött a föld, újabb repedések nyíltak, és házak dőltek össze, betemetve a bent lévőket. Akik nem a házakból figyelték a szörnyetegeket, még rosszabbul jártak. Akiket elkaptak a kígyónyakúak, darabokra marcangoltak és megették. A cigányok halálra rémültek. A nagy riadalomban ki a fára mászott, ki a tengere vetette magát, de sokan már a kígyónyakúak látásától szörnyet haltak. Doja sírva nézte, hogy megy veszendőbe sokévi munkája.

– Kik ezek, Doja? – kérdezte remegő hangon Dzsilla, aki egy perc alatt megőszült rémületében.

– Ők a föld alatti rémek, a szüllákok, akik csak akkor jönnek elő, ha elloptak tőlük valamit – válaszolta Doja.

– Jaj, de mi nem loptunk el semmit tőlük valamit – zokogta Dzsilla és haját tépte rémületében.

– Az én kisfiam, Bojá, tegnap este kikotort a földből egy gyémánszemű, piros lábú állatkát. Épp így cincogott, mint ezek a szüllákok – sikította rémülten Zukka.

– Ó, jaj! – sopánkodott Doja.

– Ott... ott van a házunkban... adjuk vissza nekik.

Mi nem bántottuk... még kecsketejjel is megittattuk – mentegetőzött Zukka.

– Bizony, azonnal vissza kell adnunk nekik. Fuss és hozd ide – mondja Doja.

– Nem, nem, én nem merem. Inkább te... – kérte Zukka elfehéredve.

– Jól van, majd én visszaadom nekik – egyezett bele Doja, és elfutott. Igencsak ügyesnek kellett lennie, hogy el ne kapják a pattogó rémek. Már bent is volt Zukka házában, ahol Bojá, a kisfiú és a furcsa állatka játszott a szőnyegen békésen. Felvette ölébe a szüllák ivadékot, és kirohant a rémek közé. Azok rögtön megtorpantak, ahogy észrevették a csöpp szüllák gyereket, aztán hangos cincogásba kezdtek. Doja felemelte a kezét, jelezve, hogy szólni akar, de erre eszeveszett toporzékolást rendeztek a kígyónyakúak. Gondolkodott Doja, hogy most mit tegyen. És megvakarta a fejét. Ebben a pillanatban minden rém a földre vetett magát.

Doja kíváncsian nézett körül és megint megvakargatta a fejét, mire a szüllákok még mélyebbre hajoltak.

– No lám, szóval így lehet bánni veletek! – gondolta elégedetten Doja, és elengedte a szüllák ivadékot, aki nagyokat pattanva ugrott egy szüllák anyja nyakába.

– Zübirki-ridikiki! Bukiki-zuki! – hajladoztak Doja előtt a kígyónyakúak, számára ismeretlen nyelven hálálkodva, aztán úgy eltűntek, mintha ott sem lettek volna. A föld sebei begyógyultak, a halottakat eltemették, és újra fölépítették a házakat. De mégsem voltak olyan boldogok, mint korábban. A szél simogatása, a madarak éneke, a tenger vad hullám mind-mind azt suttogta: „el innen, messzire”.

– De jó volt régen vándorolni, ott aludni, ahol az éjszaka ért bennünket – mondta ki Dzsilla mindannyiuk gondolatát.

– Hát olyan nagyon boldogtalanok vagytok itt? – kérdezte megdöbbenve Doja, és úgy érezte, mintha elmulasztott volna valami igen fontos dolgot.

– Szép és jó itt, de hiányzik a vándorlás – motyogta a vénségesen vén Zurkoja.

– És te mit mondasz, Csádi? – kérdezte sápadtan Doja.

– Mit mondana a paradicsommadár, ha selyemzsinórt kötnének kényes lábára, és nem mozdulhatna el onnan soha? – válaszolt kérdéssel a fekete szemű fiú.

– Ha innen elmentek, én már nem tudok többet segíteni rajtatok. Hatalmamból többre nem futja. Gondoljátok jól meg. Itt nyugalomban, gondtalanul éltetek. A szüllákok soha többé nem fognak bántani bennünket. Mit akartok? – kérdezte szomorúan Doja.

– Vigyél minket vissza oda, ahonnan elhoztál – kérték.

– A kígyónyakúak visszajöhetnek – súgta félve Dzsilla.

– Itt élnek a lábunk alatt – szólt Csádi viszolyogva.

– Ez büntetésünk, amiért olyan boldogok voltunk! – motyogta a vén Zurkoja.

– Félünk itt, Doja – mondta Mutó.
– Majd én megvédelek benneteket, hiszen már tudom, hogyan kell bánni velük – válaszolta Doja halkán.

– Azok a rémek megölték az uramat – zokogta Zukka.

– ... És még hányat marcangoltak szét! – emlékezett a nagy bajuszú Vutár.

– Jól van. Holnap hajnalban visszaviszlek benneteket oda, ahonnan elhoztalak, az idegenek földjére – egyezett bele Doja tündér és nem állhatta meg sírás nélkül.

A cigányok nem szóltak, nem sírtak, de elgondolkozva mentek be kőházaikba aludni. Másnap hajnalban nagy sürgés-forgásra ébredt Doja.

Pakoltak a cigányok serényen. Mindent el akartak vinni, ami csak a kezük ügyébe került. A kocsiderék megtelt, de legszívesebben még a házaikat is elvitték volna.

– Emberek, ez nem lesz így jó. Csak annyit vihetünk el, amennyit idehoztunk. A hajam nem bírja el ezt a sok cókókot – ijedt meg Doja.

– Ó, dehogynem, hiszen te tündér vagy, még varázsolni is tudsz – nevetett Mutó.

– Már hogy hagynám itt száz lovamat – morgolódott Vutár.

– Baj lesz ebből – mondta a tündér rosszat sejtve.

– Nem lesz semmi baj – erősködött Vutár.

Doja látta, hogy nem hallgat rá senki, hát nem szólt többet. Lesz, ami lesz, gondolta szomorúan.

– Útra készen állunk, jelentette be Dzsilla.

– Kapaszkodjatok a hajamba az egyik kezetekkel, a másikkal meg el ne engedjétek a szekerek rúdját – kiáltotta Doja, és már fel is emelkedtek, mint sok-sok ével ezelőtt.

Repültek-repültek, messze maguk mögött hagyva Cigányországot, de a tündéren kívül nem sajnálta senki a zsíros termőföldet, a titokzatos, bódító illatú virágokat, a színes tollú szelíd madarakat, a tengert, a folyót a forrásokat, a sós illatú levegőt, a nyugalmat árasztó erdő susogását.

– Jaj, nem bírom ár tartani magam! – kiabálta Csádi.

– Engedd el a szekered rúdját! – parancsolta Doja.

– Dehogy engedem! Mi lesz a lovaimmal akkor?! – dacoskodott Csádi, de ebben a pillanatban már zuhanni kezdett.

A cigányok átkozódtak rémületükben. Doja nyugodt volt, és hatalmas sárga pillangókat varázsolt a zuhanó Csádi segítségére, aki puhán, baj nélkül ért földet egy sosem látott vidéken. Repültek tovább. A barna kezek egyre fáradtabban kapaszkodtak Doja erős hajába, aztán kimerülten lehanyatlottak. Csádi után Vutár, később Dzsilla is lezuhant az ismeretlen földre. De Doja nekik is elküldte a sárga pillangókat segíteni.

– Mi lesz velük? Mi lesz velük? – gondolta mély fájdalommal Doja.

Ám egyszer csak érezte, hogy egyedül repül, hajába már nem kapaszkodik senki.

– Ó, a szerencsétlenek! Szétszóródtak a nagyvilágban. Most aztán vándorolhatnak, hogy egymásra találjanak – sopánkodott a tündér és sírni kezdett. – Én már nem tudok segíteni rajtuk! – zokogta a kíváncsi báránnyelűeknek, és a szívárványon visszasétált rég elhagyott palotájába.

A cigányok azóta is vándorolnak egymást keresve, és visszavárják Doját, a cigányok tündérét, hogy segítse meg őket nagy bajukban. És mesélnek hideg éjszakákon a csodaszép Cigányországról, amelyre hitetlenkedve gondolnak még ők is, mert tán igaz se volt.

A gyáva nyulak (indiai népmese)

Volt egyszer egy félős nyúl, aki mindig attól rettegett, hogy valami szörnyűség fog bekövetkezni. Mindig ilyeneket mondott: Mi lesz, ha ránk szakad az ég? Mi lesz, ha hirtelen beomlik a föld? Mi lesz akkor velem?

Egy napon, amikor mindezt már sokszor elmondta magában, nagy zajt hallott. Bang! Mintha megrendült volna a föld. A nyúl akkorát ugrott, majd a bőréből esett ki. – Mi volt ez? – kiáltotta. Biztosan beomlott a föld! Biztosan beomlott a föld! Futásnak eredt, ahogy a lábai bírták. Már egy jó ideje futott, amikor találkozott egy másik nyúllal. – Menekülj, testvér, a föld összeomlik!

– Micsoda? – kiabált a másik. – Várj meg! – Az első nyúl után iramodott, aki riasztott egy másikat, s nemsokára az összes nyúl rohant, amilyen gyorsan csak tudott. És mind azt kiabálta: – Fuss! Fuss! A föld beomlik! A föld beomlik! Nemsokára a nagyobb állatok is meghallották, ők is futni kezdtek, azt kiabálva: – A föld beomlik! Meneküljete!

Egy bölcs öreg oroszlán látta, amint rohannak, és hallotta a kiabálást. Körülnézett.

– Nem látom a földomlást – mondta. És elüvöltötte olyan hangosain, ahogy a torkán kifért: – Állj! – Erre az összes rémült állat lefékezett és megállt.

– Mit beszéltek? – kérdezte az oroszlán.

– Nem hallod? – trombitált az elefánt. – A föld beomlik!

– Miből gondolod? – kérdezte az oroszlán.

– Nekünk a tigrisek mondták – felelték az elefántok.

– És miből gondolják a tigrisek?

– A medvék mondták nekünk – morogták a tigrisek.

– És a medvék miből gondolják?

– Hát a bivalyok mondták – felelték a medvék.

– Miből gondolják a bivalyok?

– A szarvasok mondták – bődültek el a bivalyok.

– Miből gondolják a szarvasok?

– A majmok mondták nekünk – mormogtak a szarvasok.

– És a majmok honnan tudják?

– A sakálok mondták – fecsegték a majmok.

– És hogy találták ki a sakálok?

– A nyulak mondták – csaholták a sakálok.

– És honnan tudják a nyulak? Egy nyúl elmondta, hogy egy másik nyúttól hallotta, és így tovább, míg végül eljutottak az első nyúlig.

– Tudom – mondta –, mert láttam.

– Hol?

– A nagy kókuszpálma alatt.

– Nos, akkor gyere és mutasd meg! – szólta az oroszlán.

– Jaj, nem, túlságosan félek! Megismétlődhet! – nyöszörgött a nyúl.

– Na, akkor mássz a hátamra, majd én tartalak – mondta az oroszlán. Így, még mindig reszketve, felugrott a nyúl az oroszlán hátára, s lassan elballagtak a nagy fához. És éppen akkor... Bang! Egy nagy kókuszdió csapódott be a földbe.

– Fussunk, fussunk! – kiabált a nyúl. – Mind meghalunk!

– Állj és figyelj – mondja az oroszlán. – Nézd meg, mi ez itt!

– Azt hiszem ... egy kókuszdió – mondta a nyúl.

– Akkor jobb, ha megmondod a többi állatnak, hogy a földomlás csak egy kókuszdió-pottyánás a pálmafáról.

Nem kell mindig elhinni azt, amit hall az ember.

A legnagyobb kincs (zsidó népmese)

Izrael egyik nagy tanítóját, Rabbi Józsefet mindenki úgy ismerte, hogy nálánál már senki nem tudhat többet. A tudósok, ha valamit nem értettek, hozzá fordultak tanácsért. Mégis azt tartotta magáról, hogy még mindig sokat kell tanulnia.

– Gyermekkorom óta tanuló – mondogatta az ősz tanító –, és csak most jövök rá, hogy mennyi mindent nem ismerek.

Mint látjátok, nemcsak tudása volt nagy, de szerénysége is.

Az egyik napon eladta minden holmiját, és csak a legszükségesebbeket tartotta meg. Tanítványai sehogy sem értették a dolgot.

– Miért adod el az értékeidet? – kérdezték tőle.

– Hírül vettem – felette –, hogy a szomszéd országba érkezett egy ifjú tudós. Messze földön járt. Elmegyek hozzá, hátha valami újat tanulhatok tőle. Pénzem nincs elegendő, hogy ott tanulás közben megéljek. Ezért mindazt, ami fölösleges eladom.

E dolog híre eljutott a városban lakó leggazdagabb ember fülébe is. Ez az ember egész életében egyedül vagyonszerzéssel foglalkozott, pedig ládája tele volt már arannyal.

Mondom, ez a gazdag ember beállított az éppen csomagoló tanítóhoz, és így szólt hozzá: Hallom, eladod holmijaid legnagyobb részét csak azért, hogy tanuljál. Látod, én meg fordítva cselekszem. Tudás helyett pénzt gyűjtök, és házakat, földeket. Hidd el, ez többet ér. Így biztos vagyok, hogy öregségemre nem lesz gondom. Bezzeg te majd vénségedre koldulhatsz. Te is bölcsebben tennéd, ha a sok olvasás helyett vagyont gyűjtenél. Így bizony kinevetlek, és azt mondom: bolond vagy, bolond!

– Ne félts te engem – válaszolt a csúfolódó gazdagnak. – A Amit én eladok most, azt bármikor elveszíthetem. Jöhet tűz, víz, megsemmisül, de azt, amit megtanulok, az örökre az enyém, és nem veheti el soha senki.

Sok-sok hónap múltán visszatért hazájába a tudós. Jövetelének hírére összegyűlt a nép. Tanítványai és tudóstársai örömmel fogadták.

A tömegeből egyszer csak egy rongyos ruhájú koldus tolakszik elébe. Sovány arcáról lerítt, hogy már napok óta alig evett.

– Nem ismeresz meg? – szólította meg az ősz tanítót. – Én vagyok az a gazdag ember, aki kicsúfolt, kinevetett, Bizony minden vagyonom elvesztettem. Előbb leégett a házam, aztán ami megmaradt elvitte az árvíz. Íme, nincs semmim, koldus vagyok. Te pedig a tudás kincsével gazdagon jössz vissza otthonodba. Most tudom csak, mennyire igazad volt, hogy amit én gyűjtöttem, azt bármikor elveszthetem, amit pedig te, az örökre megmarad.

Gianni Rodari: Egy az hét, és hét az egy

Ismertem egy kisleányt, aki hét kisleány volt.

Rómában élt, és Paolónak hívták, és a papája villamos vezető volt. És Párizsban is élt, Jeannak hívták, és a papája autógyárba dolgozott.

De Berlinben is élt, ott Kurtnak hívták, és a papája gordonkatanár volt. De Moszkvában is élt, Jurijnak hívták, akárcsak Gagarint, és a papája kőműves volt, és egyetemre járt.

De NewYorkban is élt, Jimmynek hívták, és a papájának benzinkútja volt.

Hányat említettem, Ötöt? Akkor kettő hiányzik még.

Az egyiket Ciunak hívták, Sanghajban élt, s a papája halász volt.

A hetediket Pablónak hívták, Buenos Airesben élt, és a papája kelmefestő volt.

Paoló, Jean, Kurt, Jurij, Jimmy Ciu és Pablo: ez a hét ugyanaz a kisleány volt, ugyanaz a nyolcéves kisleány. Folyékonyan olvasott már, és úgy tudott kerékpározni, hogy közben eleresztette a kormányt

Paoló fekete hajú volt, Jean szőke, Kurt gesztenyebarna. És mégis egy és ugyanaz a kisleány volt.

Jurijnak fehér volt a bőre, Ciué meg sárga, és mégis egy és ugyanaz a kisleány volt.

Pablo spanyol nyelvű moziba járt, Jimmy angol nyelvűbe, de mégis ugyanaz a kisleány volt, és közös nyelvük volt: a nevetés.

Ma már felnőttek mind a heten, és nem tudnak többé háborúzni egymással, mert mind a hét egy és ugyanaz az ember.

5. melléklet
Körök

